

Internationale
**Water
Ambitie**
in een notendop

► pagina 8

Duurzaam
de wereld rond
voor events

► pagina 54

Europa
een continent
vol mogelijkheden

► pagina 12

Versterken lokale
relaties voorwaarde
voor kansen in

Azië

► pagina 32

MEER IMPACT IN HET BUITENLAND

Polen

Balkan

Italië

Bangladesh

India

Myanmar

Vietnam

Ethiopië

Kenia

Mozambique

Singapore

Indonesië

Zuid-Afrika

VOORWOORD

VER VAN ONS BED OF TOCH NIET?

Sybe Schaap

Voorzitter Netherlands Water Partnership

De watercrisis staat hoog op veel politieke agenda's. Zeker nu steeds meer mensen waarschuwen dat waterissues een belangrijke oorzaak zijn van vluchtelingenstromen.

NWP brengt daarom in kaart wat de belangrijkste ontwikkelingen zijn op het gebied van watercrises en wat

de rol kan zijn van de Nederlandse watersector. Nederlandse NGO's zijn sterk op het gebied van watercrises, zij begeven zich allang op dit terrein. Voor bedrijven voelt het soms wat ongemakkelijk. Het gaat om de ellende van zoveel mensen, kun je dat wel vertalen in kansen voor de sector?

Ik denk dat het een het ander niet hoeft uit te sluiten. Het gaat om het smeden van de juiste coalities. In het Nutrient Platform bijvoorbeeld werken kennisinstellingen en de overheid samen aan een volwassen markt voor het hergebruik van voedingstoffen in onder meer afvalwater. Ieder vanuit zijn eigen belang. En dat werkt, er worden grote stappen gezet in het aanpassen van de wetgeving en in innovatie op dit punt. Een puur commerciële aanpak krijgt geen draagvlak, een puur publieke aanpak beschikt niet over de juiste technologie en investeerders. Dat is ook hoe NWP werkt.

Wij zorgen ervoor dat belangen op elkaar aansluiten, dat de juiste samenwerking tot stand komt. Onze slogan is 'meer impact in het buitenland'. Daar hebben we goed over nagedacht. Impact is meer dan alleen werk, meer dan alleen markt, het gaat om export en dat dit bijdraagt aan duurzame oplossingen. Het gaat ons om het juiste resultaat, voor iedereen. Zo kom je verder.

In dit jaarverslag staan veel voorbeelden van slimme coalities die in het buitenland werken aan oplossingen voor waterproblematiek. Daar ben ik trots op. Gezien de huidige watercrises is Nederlandse waterexpertise meer dan ooit nodig. Samen zorgen we voor meer impact in het buitenland. Dat is niet ver van ons bed, dat is broodnodig.

INHOUD

04 NWP in het kort

06
Wie maakt het werk
van NWP mogelijk?

07
Programma's

08
Internationale Water Ambitie
in een notendop

10
Water Internationaal
communicatie

12 Wereldwijd

12
Europa

22
Azië

34
Zuid-Amerika

42
Afrika

48 Thema's en events

50
De internationale branding

52
Nutrient Platform

54
De wereld rond met een
duurzame watermolecuul

58
Risk reduction

64
Appropriate finance

68
Resilient cities

70
Talent voor de sector

72 NWP-bureau en netwerk

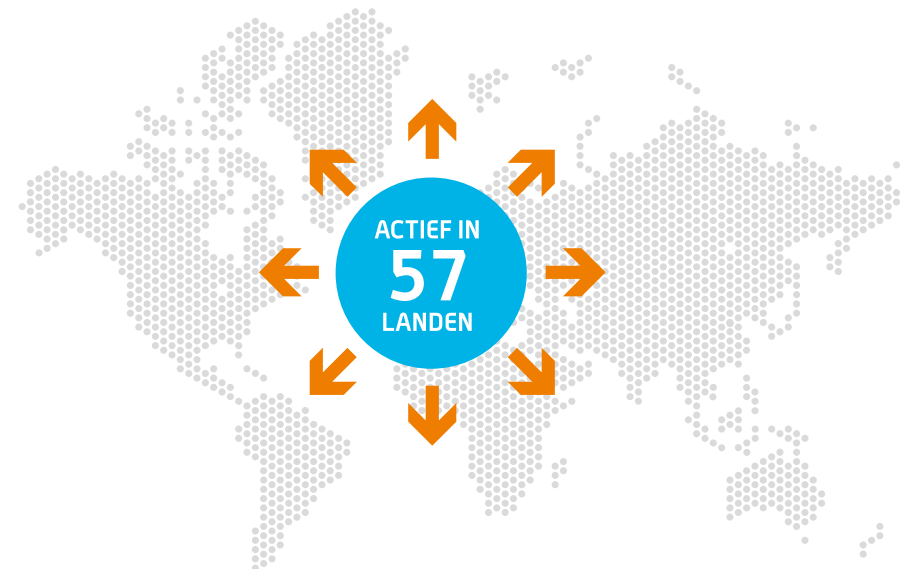
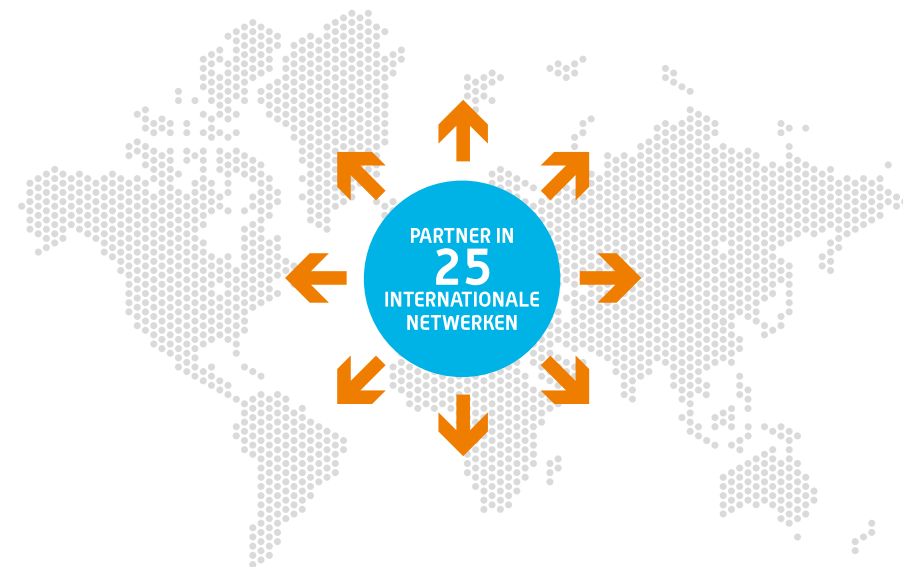
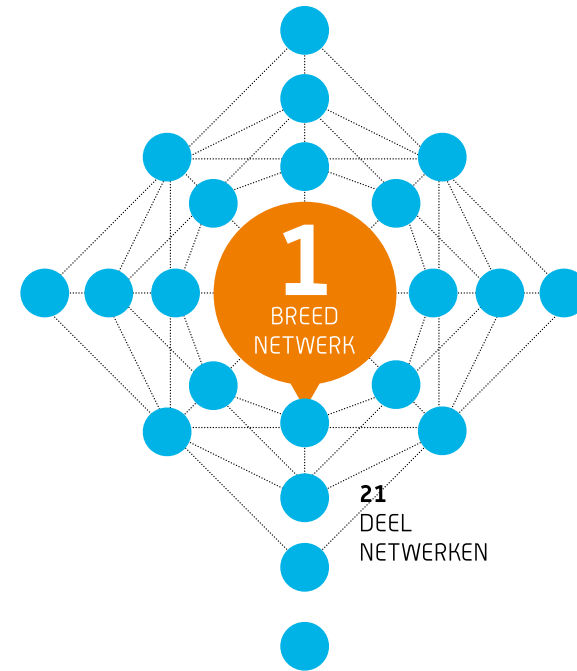
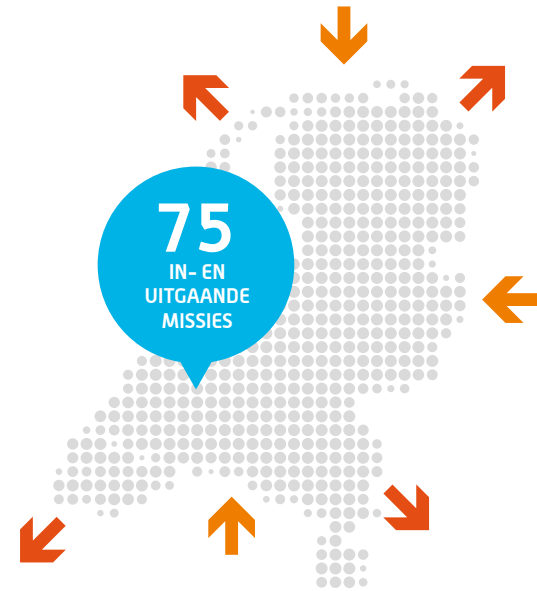
72
Tien vragen over NWP

76
Meer impact in het buitenland:
zo werkt het

78
Bureau en Financien

80
Deelnemers

KERNGEGEVENS

WIE MAAKT HET WERK VAN NWP MOGELIJK?

De activiteiten van het NWP-bureau worden uitgevoerd in opdracht van:

**DE DEELNEMERS
VAN HET NWP-NETWERK**

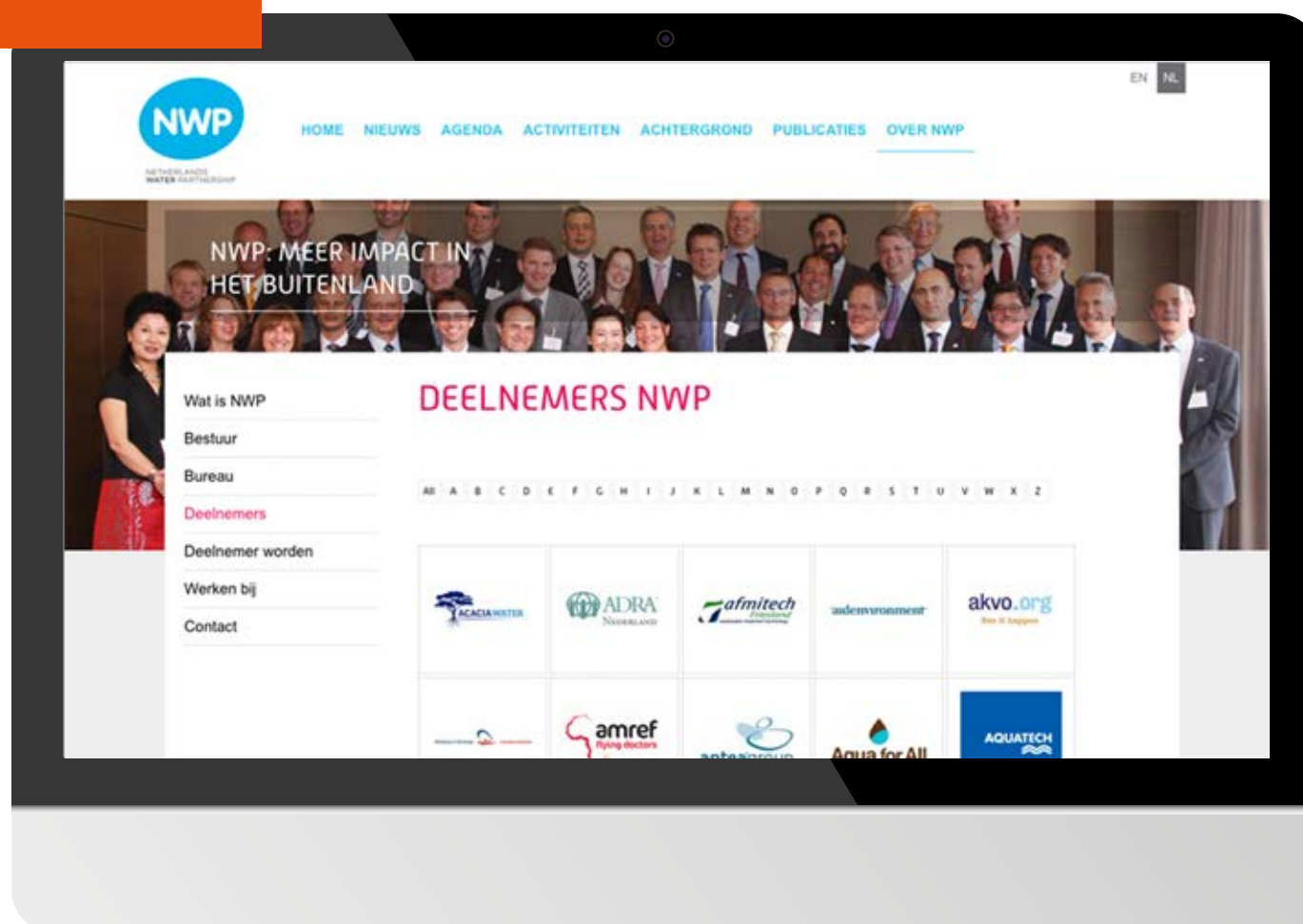
OVERHEIDSPROGRAMMA'S

**ANDERE OPDRACHTGEVERS
EN NETWERKEN**

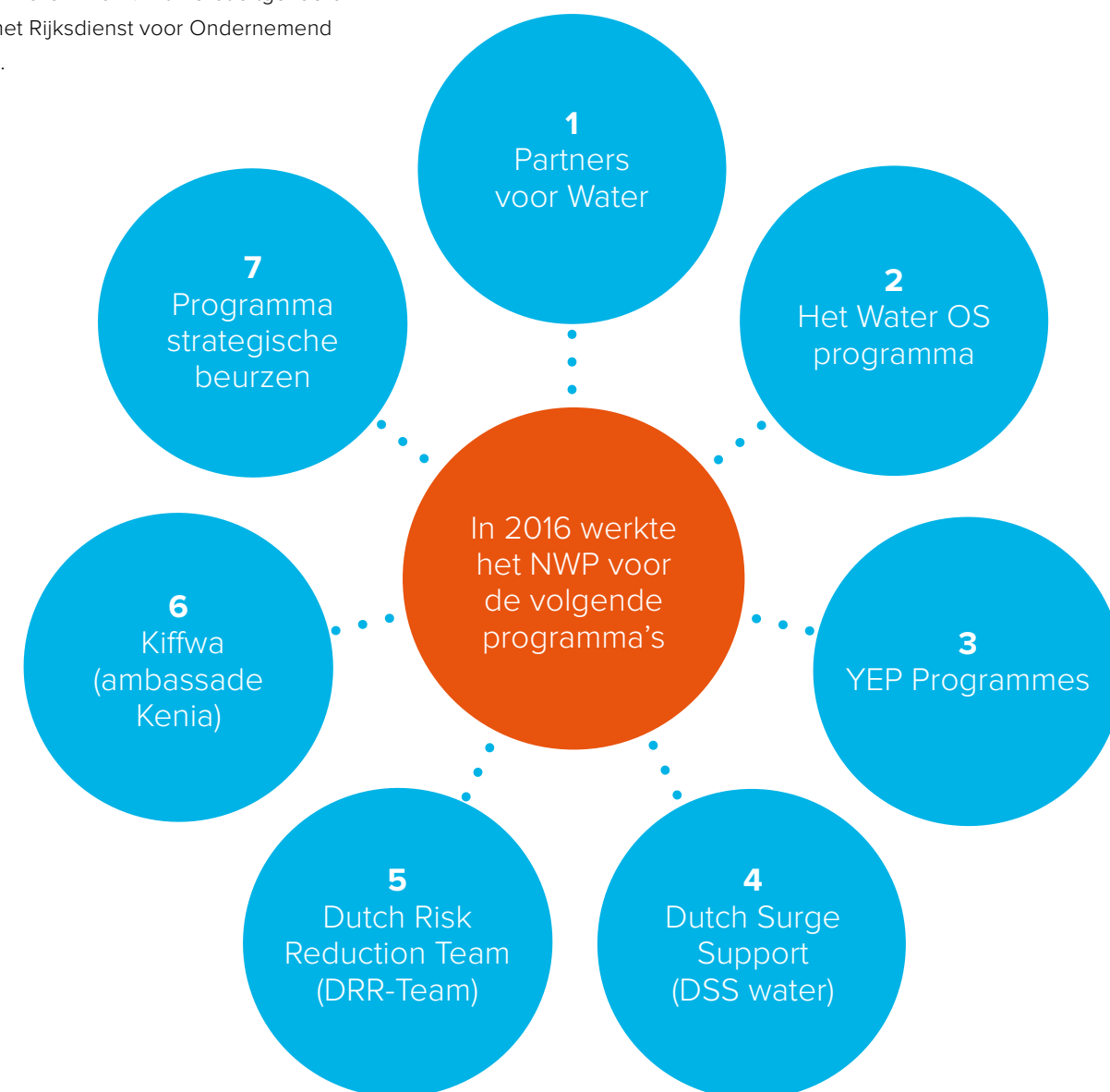
NWP & DEELNEMERS

Eind 2016 telde het NWP netwerk **181** deelnemers. Op onze website www.nwp.nl vindt u een overzicht van al onze deelnemers.

OVERHEIDSPROGRAMMA'S

NWP voert in opdracht van verschillende ministeries programma's uit. Hieronder het overzicht. Veel van het NWP werk wordt gefinancierd vanuit het programma Partners voor Water 2016 – 2021. Dit wordt uitgevoerd in samenwerking met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl).

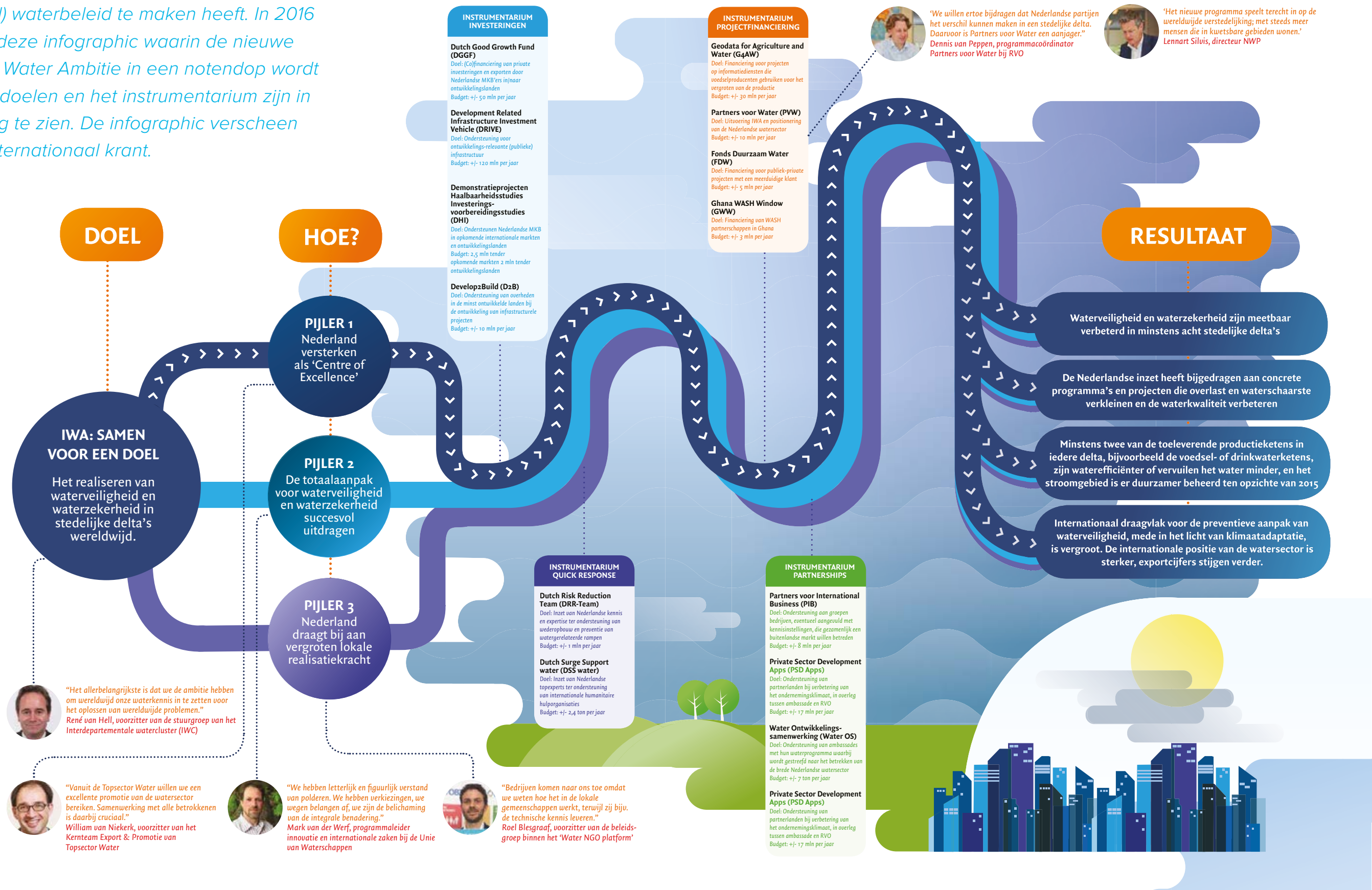
ANDERE OPDRACHTGEVERS EN NETWERKEN

- Nutrient Platform
- Provincie Zuid-Holland
- Sponsorgelden, diensten
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Het NWP-bureau zorgt ervoor dat de inzet voor al deze opdrachtgevers op elkaar aansluit en elkaar versterkt. De thema's en regio's die in dit jaarverslag beschreven zijn, worden gefinancierd door diverse opdrachtgevers.

INTERNATIONALE WATER AMBITIE IN EEN NOTENDOP

NWP informeert de sector over alles wat met (internationaal) waterbeleid te maken heeft. In 2016 maakte NWP deze infographic waarin de nieuwe Internationale Water Ambitie in een notendop wordt uitgelegd. De doelen en het instrumentarium zijn in een oogopslag te zien. De infographic verscheen in de Water Internationaal krant.

WATER INTERNATIONAAL COMMUNICATIE

NWP verzorgt de communicatie voor verschillende overheidsprogramma's. Deze programma's hebben allemaal eigen communicatiekanalen, waardoor het soms lastig is het overzicht te behouden. Daarom bundelt NWP achtergronden en informatie in de Water Internationaal Krant en het online Water Internationaal portal. In 2016 zette de overheid de Water Internationaal Portal in als spreekbuis voor informatie en stukken met betrekking tot de Internationale Water Ambitie.

De Water Internationaal Media worden mogelijk gemaakt door het Programma Partners voor Water.

www.waterinternationaal.nl

Van onze deelnemers horen wij steeds weer dat de Nederlandse watersector dichtbij, in Europa, de meeste exportkansen ziet. Handelsmissies, relaties tussen (lokale) overheden en gezamenlijk optrekken met de ambassades zijn van groot belang om voet aan de grond te krijgen. Dit wordt gedaan met ondersteuning van NWP.

EUROPA

Continent vol kansen

DIVERSE VRAAG

De vraag naar waterexpertise in Europa is zeer divers. Dat gaat van droogte in zuidelijk Europa tot IWRM in Polen, tot flood risk in de Balkan. Europese waterprogramma's en beleid zijn voor de Nederlandse sector belangrijk. Dat geldt zeker voor Oost-Europa, waar de landen investeren om de normen te halen die de Europese Unie stelt. Maar ook in Italië, dat kampt met grote waterproblematiek, is veel samenwerking met de Nederlandse watersector op gang. ●

POLEN

1,2 MILJARD

"Het zijn belangrijke tijden voor Nederlandse partijen in Polen. De aanbestedingen zijn gestart in het kader van het grootschalige flood management project, samen met de Wereldbank. Tussen 2016 en 2023 gaat het om investeringen van in totaal zo'n 1,3 miljard euro. Een aantal consortia dingt mee naar de eerste opdrachten, met daarbij ook Nederlandse partijen. Daarnaast zijn er programma's voor klimaatadaptatie voor 44 steden, met een budget van 700 miljoen euro, de havenontwikkeling van Gdansk voor 2 miljard euro en de Nieuwe Ontwikkelingsstrategie van de binnenwateren in Polen voor de jaren 2016-2020, waarvoor de investeringen worden geschat op ruim 16 miljard euro. Alle betrokkenen hebben de afgelopen jaren heel hard gewerkt om Nederland in een zo goed mogelijke uitgangspositie te krijgen. Dat is en blijft iets van de lange adem.

MEER NODIG

Maar ondanks al die grote bedragen die nu boven de markt hangen is het gelijk duidelijk dat de toekomst meer vergt dan dit soort programma's. Meer dan voorheen moeten publieke en private stakeholders nieuwe partnerschappen sluiten en nieuwe coalities smeden, bijvoorbeeld voor steden die in hun relatie met het water nadenken over een duurzame en financieel houdbare toekomst. Zeker in krimpgebieden. Met alleen publiek geld kom je er niet. Het gaat erom gezamenlijk oplossingen te bedenken, nieuwe modellen die voor alle betrokkenen echt meerwaarde bieden. Het moet aantrekkelijk zijn voor investeerders, maar tegelijkertijd ook voor bestuurders en voor de mensen die wonen en werken in een stad. En partijen moet zich daadwerkelijk committeren. Dat zijn lange trajecten, je moet nadrukkelijk investeren in de relatie. En er is grote behoefte aan initiatieven om die stakeholders bij elkaar te brengen. ●

HIGHLIGHTS ACTIVITEITEN POLEN:

OPDRACHTEN WERELDBANK-PROGRAMMA

NWP onderhoudt de relatie met de Poolse overheden om de Nederlandse sector een optimale positie te geven met het oog op het Wereldbank-programma met een totale omvang van 1,3 miljard euro. Ook voor (tenders in het kader van) andere waterprogramma's is NWP actief in Polen.

- Sweco (waarin Grontmij is opgegaan) heeft in het kader van het Wereldbank-programma opdrachten voor in totaal 27 miljoen euro gewonnen. De opdrachtgevers zijn de Regionale Water autoriteiten in Wrocław en in Szczecin. Het gaat om de volgende diensten:
 - voorbereiding van het gedetailleerde ontwerp en de aanbestedingsdocumenten;
 - verificatie van bestaande ontwerpen, het toezicht diensten voor de bouwindustrie;
 - voorbereiding van milieu- en sociale bescherming documenten.
- Arcadis helpt 44 steden in Polen met de voorbereidingen op klimaatverandering. Arcadis won de opdracht als onderdeel van een consortium met daarin ook een aantal Poolse overheidsinstellingen. De opdracht is goed voor een omzet van ongeveer 6 miljoen euro, waarvan een kwart voor Arcadis. Het consortium gaat de klimaatuitdagingen inventariseren zijn, en adviezen opstellen voor te nemen maatregelen.

UITGAANDE BEZOEK AAN DE HAVEN VAN GDANSK

Een delegatie van twintig Europese jonge professionals die onder de leiding van de haven van Rotterdam diverse ervaringen opdoen op gebied van Europese havenontwikkeling, bracht in de eerste week van november een bezoek aan de haven van Gdansk. NWP heeft de verbinding tussen de havens gelegd en inhoudelijke programmering ondersteund.

VIP-DINER ALS FOLLOW-UP

Op 24 november 2016 vond een VIP-diner plaats met diverse Nederlandse ondernemers en met Poolse en Nederlandse regionale bestuurders over de zakelijke kansen in Polen. Het diner was een directe follow-up van de handelsmissie naar Polen die in 2015 op verzoek van de VNCO ZH door NWP was georganiseerd.

PAVILJOEN OP WATERWAYS 2016

De Nederlandse watersector was sterk vertegenwoordigd tijdens de derde International Exhibition and Conference on Water Management and Inland Shipping WaterWays EXPO 2016, van 16 tot 18 juni 2016 in Warschau. NWP organiseerde het gezamenlijke Holland Pavilion.

KENNIS DELEN OP DUTCH DAY

NWP deelde op 28 juni 2016 kennis en expertise op gebied van water en finance met de experts van diverse ministeries in Polen.

NIEUWE LEDEN DOOR PLATFORM

Boskalis, Janson Bridging en HNB (Hofman Bouwgroep) sloten zich als nieuwe deelnemers aan bij NWP vanwege de activiteiten van het landenplatform Polen.

BALKAN

Groei

Sinds de overstromingen in de Balkan-regio is de samenwerking met de Balkanlanden gegroeid. In het verleden kwamen hier al grote opdrachten uit voort, bijvoorbeeld voor Van Heck, die een gigantische Servische mijn leegpompte. Verschillende missies van Dutch Risk Reduction Teams brachten de afgelopen jaren de situatie en de kansen verder in kaart. Vanwege de toetreding tot de EU en de bijkomende procedures is er veel beweging op het gebied van water. De toetreding gaat gepaard met grote financiële steun vanuit de EU. Daarnaast zijn ook andere grote financiers zoals de Wereld Bank, de European Investment Bank, en de European Bank for Reconstruction and Development aanwezig in de regio. ●

LANDENINZET IN 2016

Onderstaand een overzicht van landen waar NWP in 2016 het meest actief was:

- Polen
- Balkan
- Italië

HIGHLIGHTS ACTIVITEITEN BALKAN:

3-6.10.2016 - INKOMENDE DELEGATIE UIT BOSNIË EN HERZEGOVINA.

Thema: overstromingsbescherming en water governance.

Doel: ontwikkelen van de government to government relatie.

Als follow-up van de in april 2016 uitgevoerde DRR-missie is een delegatie uit Bosnië en Herzegovina in oktober naar Nederland gekomen om de Nederlandse watersector te ontmoeten en kennis uit te wisselen over overstromingsbescherming en water-governance. Waterschap Rivierenland had een grote rol in programma vanwege de interesse in een langdurige relatie met de water autoriteiten in Bosnië en Herzegovina. Tijdens het bezoek is een letter of intent opgesteld. Er is afgesproken dat op korte termijn een delegatie van Rivierenland Bosnië en Herzegovina zal bezoeken om te praten over beheer en onderhoud van dijken en meer in het algemene over de invulling van de samenwerking op het gebied van flood protection en water governance. De waterautoriteiten in Bosnië en Herzegovina en Waterschap Rivierenland zullen de eerste stappen richting een twinning project gaan zetten en een letter of intent ondertekenen. (januari 2017) Na deze uitgaande missie zal NWP betrokken worden voor eventuele contacten met andere Nederlandse sectorpartijen. Betrokken partijen bij het inkomende bezoek: Waterschap Rivierenland, Unie van Waterschappen, Deltares, HKV, Royal HaskoningDHV, VP-Delta, Box Barrier, Tube Barrier, Slamdam, Antea Group, Water Management Centrum Nederland, Ministerie van I&M, RVO.nl en NWP.

Ondertekening Letter of Intent

IN KAART BRENGEN VAN DE KANSEN

NWP voerde in het kader van het Partners voor Water programma voor de Balkanregio een sectorscan uit via een mailing en telefonische interviews (ook onderdeel van de Quick scan). Daarnaast is er uitvoerig contact geweest voor het creëren van draagvlak bij de Nederlandse posten in de regio en lokale spelers (mailing, interviews, skype afspraken met de posten, lokale spelers ontmoeten tijdens verkennende missie). NWP heeft in 2016 alle activiteiten die binnen andere programma's/instrumenten hebben plaatsgevonden in kaart gebracht. Ook is de eerste conceptversie van de Quick Scan 'kansen voor de Nederlandse watersector in de Balkan' uitgebracht. Hierin zijn bevindingen over de landen in de regio op basis van deskresearch en gesprekken vastgelegd in zogeheten 'country profiles'. In december 2016 is de eerste fact-finding missie in de regio uitgevoerd met het doel om de kansen voor de watersector te identificeren en een netwerk op te bouwen voor samenwerking. Stappen voor 2017: sectorbijeenkomsten, twee fact-finding missies, updates Quick Scan, Roadmap Balkan Regio.

GROTE SCHADE

De afgelopen jaren is de schade in Italië door natuurrampen, zoals overstromingen en aardverschuivingen als gevolg van hevige neerslag en kusterosie, flink toegenomen. Delen van Italië zijn zwaar getroffen door hevig noodweer. Het zwaarst getroffen zijn de regio's Veneto, Ligurië, Emilia Romagna, Toscane en Calabrië. Bij de aanpak van de waterproblematiek loopt Italië in vergelijking tot andere Europese landen enigszins achter. De nationale overheid en verschillende regionale overheden hebben in 2014 en 2015 beleidsplannen opgesteld om Italië beter te beschermen tegen dit soort noodsituaties.

VEEL INTERESSE

De interesse van Italië om met Nederland samen te werken is groot, zeker sinds de succesvol verlopen contacten tijdens de Expo in Milaan in 2015. De ambassade speelt hierbij een belangrijke rol en bracht de kansen voor de sector in kaart. Qua regio's liggen de meeste kansen in Lombardije, Ligurië, Veneto, Emilia Romagna, Toscane en Lazio. Dit jaar wordt een aantal waterprojecten aanbesteed. De Italiaanse regio's staan in toenemende mate open voor samenwerking met Nederlandse provincies. Regio Lombardije en Provincie Zuid Holland zijn daar het verst in (stedelijke waterproblematiek en samenwerking bij waterzuivering). NWP ondersteunt de ambassade en de provincie Zuid-Holland bij het organiseren van missies en de samenwerking en presentatie van de watersector. ●

HIGHLIGHTS ACTIVITEITEN ITALIË:

VERKENNING MOGELIJKHEDEN SAMENWERKING

De Nederlandse ambassade in Rome en de consul-generaal in Milaan hebben op 7 en 8 januari diverse bijeenkomsten in Italië georganiseerd voor Nederlandse en Italiaanse partijen. Namens de Nederlandse watersector waren William van Niekerk (voorzitter Kernteam Export & Promotie, Topsector Water), Wouter de Buck (secretaris Nutrient Platform) en Edyta Wisniewska (adviseur stedelijk water, NWP) aanwezig. Het doel van de bijeenkomsten was het verkennen van de mogelijkheden voor Nederlands-Italiaanse samenwerking. Experts van de regionale overheid van Lombardije, Emilia-Romagna en burgemeesters en wethouders van de stad Genua waren aanwezig om hun water en klimaat uitdagingen te delen. Zij staan voor grote uitdagingen, zoals integraal waterbeheer, klimaatadaptatie en mitigatie in steden, kustbescherming, havenontwikkeling, kwaliteit van het oppervlaktewater, publiek private samenwerking. Deze uitdagingen bieden kansen voor Nederlandse partijen. Ook in de Italiaanse media is aandacht besteed aan de bijeenkomsten tussen Nederlandse en Italiaanse partijen over de wateruitdagingen in Italië.

SAMEN EXPORTEREN

Op 30 en 31 mei was een handelsmissie (ministerie van I&M, provincie Zuid-Holland, Topsector Water en 11 bedrijven) in Rome om de Nederlandse watersector in Italië te positioneren en de mogelijkheden te verkennen om samen met de Italiaanse bouw- en watersector te exporteren naar De Balkan, het Midden-Oosten en Oost-Europa.

De Water Dialogue, gehouden in de residentie van ambassadeur Joep Wijnands, bracht de belangrijkste Italiaanse en Nederlandse organisaties in de watersector samen om kennis uit te wisselen over best practices en beleid met betrekking tot waterbeheer en klimaatadaptatie in stedelijke regio's in beide landen. In de namiddag vond matchmaking plaats, via bilaterale ontmoetingen tussen Italiaanse en Nederlandse bedrijven en autoriteiten. Het was een succesvol evenement, dat werd bijgewoond door meer dan 90 mensen en heeft geleid tot concrete vervolgacties. Concreet zijn nu afspraken gemaakt met Italia Sicura - het taskforce team van minister president Renzi om waterproblemen aan te pakken - om samen met de provincie Zuid-Holland te verkennen welke Euregionale samenwerking mogelijk is op het gebied van watermanagement. Ook zal op Europees niveau het initiatief worden genomen om meer waardering van de Europese Commissie te krijgen voor de inzet van actieve regio's om tijdig te voldoen aan de Europese kaderrichtlijn water.

Naaast de ministeriële en provinciale overleggen hebben bedrijven en kennisinstellingen kennism gemaakt met Italiaanse koepelorganisaties van watergerelateerde bouw- en ingenieursbureaus. NWP heeft onder meer contacten gelegd met diverse Italiaanse brancheorganisaties die geïnteresseerd zijn in krachtenbundeling met de Nederlandse watersector.

Missie in Italië (Milaan)

HANDELSMISSIE NAAR ROME

Positioneren van de Nederlandse watersector in Italië, verkennen van de mogelijkheden om samen met Italiaanse bouw en watersector exporteren in Balkan, Midden-Oosten, Oost-Europa

STROOMGEBIED TIBER

Secretaris-generaal General Giorgio Cesari van de autoriteit voor het stroomgebied van de Tiber heeft de provincie Zuid-Holland een voorstel voor samenwerking gestuurd voor thema's als klimaat, energie en rond de kaderrichtlijn water.

TOEPASSING VAN STRUVIET

De samenwerking tussen Zuid-Holland en de Italiaanse Regio Lombardije is versterkt tijdens de workshop 'nutriënten in de circulaire economie', op 13 en 14 oktober 2016 in Milaan. De regio Lombardije heeft daarna het initiatief genomen voor een pilot voor de toepassing van struviet, duurzame mest uit afvalwater, waarbij kennis en ervaring van Zuid-Holland zal worden gebruikt. Hierop aansluitend hebben Nijhuis, Deltares en Italiaanse partijen een project opgezet voor fosfaatterugwinning uit afvalwater en drainagewater op de akker.

JARENLANG TRAJECT MET RESULTAAT

David van Raalten
Arcadis

Arcadis adviseert 44 Poolse steden met meer dan 100.000 inwoners met de voorbereidingen op klimaatverandering. Dat gaat Arcadis doen in een consortium, samen met een aantal Poolse overheidsinstellingen. Deze Nederlandse betrokkenheid bij 'City Adaptation Plans' - voor het eerst op deze schaal in Europa - past perfect bij de Nederlandse focus op water en klimaatbestendigheid van de stedelijke delta's wereldwijd. David van Raalten, Europees directeur Water Management van de ontwerp- en consultancyfirma, legt uit waarom het zo'n mooie opdracht is, hoe Arcadis het heeft aangepakt en hoe ook NWP een belangrijke bijdrage leverde.

'Het winnen van zo'n project is een proces met een heleboel stappen.'

ZORGVULDIGE OPBOUW

'In die steden woont ongeveer 30 procent van de bevolking en de helft van het

Poolse Bruto Binnenlands Product komt er vandaan. De 'Plans for Adaptation to Climate Change in Urban Areas' moet steden meer veerkrachtig maken om klimaatveranderingen op te vangen.

Het winnen van zo'n project is een proces met een heleboel stappen. Ik vergelijk het zelf met een succesvolle aanval in een voetbalwedstrijd. Je kijkt wat je het beste kan doen: van achteruit zorgvuldig opbouwen, maar soms ook even een balletje breed en dan ineens razendsnel een uitval over de vleugels, met een messcherpe voorzet. Je hebt er een team voor nodig met de juiste mix van kwaliteiten.

Zo is het hier ook gegaan. Om te beginnen is onze Poolse aanwezigheid belangrijk, met eigen kantoren en Poolse vakmensen die wij vanuit Nederland opleiden. Het is feitelijk ook de opdracht van Arcadis Polen. De mensen van het ministerie van Milieu, dat de tender uitschreef, kennen ons. Ze weten wat we kunnen, ze zien ook dat we al samenwerken met de instituten met wie

we nu het consortium hebben gevormd. Twee jaar geleden kregen we al eens de opdracht om voor de Tuga-rivier een hoogwaterbeschermingsplan te maken.

GROTE OPDRACHT

De opdracht is eigenlijk een mijlpaal in een jarenlang traject. NWP speelde er een belangrijke rol in. In 2015 organiseerde NWP al een inkomende missie, waarbij een Poolse delegatie met topambtenaren van het ministerie van Milieu naar Nederland kwam om de spreken over klimaatadaptatie, concrete projecten te bekijken en bedrijven te bezoeken. Later dat jaar waren de Polen er ook bij tijdens de Amsterdam International Water Week, waar ze samen met onder meer Arcadis deelnamen aan een sessie over klimaatadaptatie. En een derde moment om ons netwerk te versterken was de conferentie 'Adaptation Futures 2016' in mei vorig jaar in Rotterdam, waar NWP een 'cities and business match' organiseerde en waar naast rijksambtenaren ook Poolse burgemeesters waren die we straks ook weer tegen komen.

NWP hielp ons steeds om precies met de juiste mensen in contact te komen. Zo kregen we echt een gezicht. Je bent dan gewoon méér dan een gedegen technisch voorstel met een serie indrukwekkende cv's, de beslissers kunnen je beter op waarde schatten.

Het is natuurlijk een prachtige opdracht. Ten eerste omdat het gaat om 44 steden tegelijk, dat zie je nergens anders op de wereld. En dan gaat het ook nog om klimaatadaptatie, de thematiek die nu in het middelpunt van de belangstelling staat.

'Voor elke stad moet je op een pakket uitkomen dat precies past.'

We gaan het aanpakken met wat we onze 'resilience pathway' noemen. Die benadering komt erop neer dat we het niet zien als een technisch probleem dat vraagt om een technische oplossing. We beginnen bij het begin, we kijken heel precies hoe een stad er economisch en maatschappelijk voor staat,

welke plannen en ambities er zijn, waar ze willen bouwen en hoe de infrastructuur in elkaar zit.

ER IS GEEN BLAUWDRUK VOOR

Voor elke stad moet je op een pakket uitkomen dat precies past. En uiteraard moeten die plannen haalbaar zijn. Dan heb je het over regelgeving, maar natuurlijk ook over financiering. Met uitgewerkte business cases bijvoorbeeld, door er commerciële ontwikkelaars en private investeerders bij

te betrekken en mooi aan te sluiten bij plannen voor stedelijke ontwikkeling.

We gaan het op z'n Pools doen, ingebed in de lokale context. Je moet het helemaal niet willen om dat met allemaal Nederlanders te doen. Er moet toch een flinke culturele kloof worden overbrugd, te beginnen met de taal.

Misschien wel het belangrijkste is dat we de gemeenten zelf enthousiast moeten maken. Het is een nationaal plan dat nog omarmd moet

worden. Wat we eigenlijk willen bereiken is dat bijvoorbeeld de burgemeester van Krakau straks tegen ons consortium zegt: 'Jullie snappen wat er in onze stad nodig is, met die plannen wil ik morgen meteen aan de slag.' We hebben nu een mooi doel gecoörd, maar pas als we dat hebben bereikt, hebben we de wedstrijd gewonnen.'

De inspanningen van NWP op het gebied van water en steden en activiteiten in Polen worden ondersteund vanuit het programma Partners voor Water 2016-2021.

“Hoe verschillend ook, het woord ‘groei’ is van toepassing op de meeste landen in Azië. Zowel qua bevolking als economie. Landen worden steeds zelfstandiger, de relatie verschuift van Nederland als ontwikkelingspartner naar kennispartner, veelal gebaseerd op een gelijkwaardige investeringsrelatie.

Je moet er zijn en voor de lange termijn durven investeren in het opbouwen van relaties. Dan haal je er zelf ook wat uit. Voor Nederland liggen er zeker kansen, bijvoorbeeld op het gebied van delta-planning, kustontwikkeling, havens en landaanwinning. De snelle ontwikkeling van steden vraagt ook veel waterexpertise. Bovendien ontwikkelt de private sector zich snel. Dat leidt onder meer tot een grotere vraag naar watertechnologie-expertise voor de industrie. De bevolking in deze

gebieden wordt steeds kritischer. Als de randvoorwaarden van een project niet goed zijn geregeld waardoor ze negatieve gevolgen hebben voor mens en milieu, straalt dat ook op Nederland af. Daarom blijven governance en capacity building belangrijke aandachtspunten.”

“Indonesië, Vietnam, Myanmar en Bangladesh zijn deltalanden waar de Nederlandse overheid extra op inzet en lange relaties mee wil opbouwen. In India en de Filippijnen ontplooiën we ook collectieve activiteiten, maar die staan nog in de kinderschoenen. Hier staan we mogelijk aan het begin van een meer structurele samenwerking. En in Singapore zit een actief en zelfstandig Nederlands bedrijfvennetwerk en treden we in ieder geval iedere twee jaar gezamenlijk

op tijdens de Singapore International Water Week. China is een verhaal apart, daar ondersteunen we af en toe wel een missie of organiseren we een activiteit maar is er geen sprake van structurele collectieve inzet. Daarvoor is de belangstelling uit de sector te wisselend en het land simpelweg te groot.” ●

LANDENINZET IN 2016

Onderstaand een overzicht van landen waar NWP in 2016 het meest actief was:

- Bangladesh
- India
- Indonesië
- Myanmar
- Singapore
- Thailand
- Vietnam

AZIË

Bruisend continent
met grote tegenstellingen

Van Singapore – rijk, ontwikkeld, stabiel - tot Myanmar – arm, zich ontwikkelend, is Azië een continent van uitersten. NWP is in veel van deze landen in meer of mindere mate actief. Ivo van der Linden, coördinator Azië bij NWP, schetst de belangrijkste ontwikkelingen.

BANGLADESH

Veel impact
maar wel donorgedreven

BELANGRIJKSTE ACTIVITEITEN IN 2016:

NWP organiseert elk jaar het landenplatform Bangladesh, met ongeveer 90 aangesloten partijen. NWP ondersteunt deze partijen ook met informatie en contacten. Daarnaast ondersteunt NWP de ambassade bij bilaterale programma's. Dit jaar werd het platform gecombineerd met het landenplatform Indonesië gezien de wisseling van de wacht tussen de thematisch deskundige water in Jakarta en de thematisch deskundige water in Dhaka. De combinatie van netwerken gaf beide experts een vliegende start voor hun nieuwe functie.

Op 21 december verzorgde de Dhaka Chamber of Commerce and Industry in samenwerking met de Nederlandse ambassade in de hoofdstad Dhaka, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en NWP een Round Table over 'New Land for Sustainable Growth of Bangladesh'. De bijeenkomst heeft de aanzet gegeven tot ontwikkeling van een aantal aansprekende en veelbelovende voorbeeldprojecten voor landaanwinning. Deze projecten kunnen kansen bieden voor de Nederlandse sector, zowel in de planning en voorbereiding als in de uitvoering en toelevering. In 2017 zal gezocht worden naar een concreet project om aan de slag te gaan, daarnaast zal ingezet worden op een structureel beleidsdialoog met Bangladesh over dit onderwerp.

IN ONTWIKKELING

Bangladesh is nog steeds in ontwikkeling en de inzet in het land is veelal gefinancierd door donoren. Veel van de activiteiten van de Nederlandse watersector vinden dan ook plaats met geld van Internationale Financiële Instellingen (e.g. IFI's) of Nederlands geld voor ontwikkelings-samenwerking. De samenwerking met de overheid van Bangladesh is goed en gaat al geruime tijd mee. In 2015 werd gevierd dat de landen 50 jaar samenwerkten op het gebied van water. Nederland heeft hier grote impact, met het Bangladesh Delta Plan 2100, het Blue Gold project en vele innovatieve projecten om het land van beter drinkwater te voorzien en veiliger te maken voor overstromingen. ●

INDIA

In kaart brengen
van de kansen

KANSEN

In India is de behoefte aan goed waterbeheer/-management groot en dat biedt zeker kansen. Tegelijk is het land enorm groot en divers en is er sprake van sterke concurrentie, van zowel lokale partijen alsook van andere buitenlandse partijen. NWP zette in 2016 in op het verkennen van het netwerk en de kansen: wat is de niche waar we publiek-privaat de handen ineen kunnen slaan? Daarbij wordt – mede op verzoek van de Indiase autoriteiten - aansluiting gezocht bij de twee grote lopende overheidsprogramma's: Smart Cities en Ganga Rejuvenation Programme. In beide programma's is ingezet op meer betrokkenheid van Nederlandse partijen.

TWINNING

Voor Smart Cities is in 2016 ingezet op het bouwen van een twinning relatie tussen een Nederlandse stad en een Indiase stad. Hiervoor heeft NWP een inkomende delegatie uit de stad Dharamsala ontvangen en in contact gebracht met Nederlandse partijen. In 2017 zal een Nederlands consortium deze relatie verder opbouwen. Voor de Ganges is ingezet op positionering van de Nederlandse sector in het grote Ganga Rejuvenation Programme. Omdat de overheidsrelatie hier een belangrijke rol in speelt is NWP betrokken geweest bij een missie o.l.v. het Ministerie van Infrastructuur & Milieu met als doel het aangaan van een MoU met India op het gebied van water. ●

BELANGRIJKSTE ACTIVITEITEN IN 2016:

Inventarisatie speelveld: NWP heeft begin 2016 een inventarisatie gemaakt van de betrokken Nederlandse partijen in India en de verschillende ambities en belangen.

Inkomende missie: Dharamsala Smart City delegatie (september 2016) – ter verkenning van een partnership met een Nederlandse gemeente (met name op het gebied van water en mobiliteit). Tijdens deze week heeft NWP het waterprogramma ingevuld en zijn de contacten gelegd voor een verdere relatie tussen Dharamsala en een specifiek consortium van Nederlandse partijen.

Uitgaande missie: eind oktober bracht Elaine Alwayn, directeur Water en Bodem van het ministerie van Infrastructuur & Milieu een bezoek aan India (Delhi en Mumbai). Tijdens dit bezoek stond de samenwerking tussen Nederland en India op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en water centraal. NWP heeft input geleverd voor het watergedeelte en is er een potentiële MoU op het gebied van water besproken met het Indiase ministerie van Water Resources.

Landenplatform India: in november 2016 heeft NWP een netwerkbijeenkomst India georganiseerd in samenwerking met Nederland Maritiem Land (NML). De bijeenkomst bij VNO NCW was goed bezocht (ongeveer 45 partijen). Doel van de bijeenkomst was te komen tot een collectieve agenda ten aanzien van India. Tijdens deze netwerkbijeenkomst werd onder andere ingegaan op de mogelijke MoU op het gebied van water en lichtte Michiel Bierkens van de Nederlandse Ambassade te Delhi de overheidsinzet ten aanzien van India toe.

INDONESIË

Grote inzet vanuit Nederland

Het zwaartepunt van de Nederlandse waterinzet in Azië ligt in Indonesië. Het landenplatform is met 400 partijen verreweg het grootste van alle landenplatforms die NWP ondersteunt. Het is voor de Nederlandse bedrijven belangrijk dat de overheid de relatie met Indonesië continu onderhoudt en uitbouwt. Veel van de inzet van NWP draait om het handig aansluiten van bedrijven op en het benutten van deze relatie. Daarbij pleit Ivo van der Linden voor terughoudendheid: "Het wordt niet geaccepteerd als we een

Nederlandse aanpak te hard pushen of de randvoorwaarden voor zo'n project niet goed zijn. Bovendien is de bevolking mondiger geworden. Als projecten een nadelig effect hebben voor bevolking of milieu, straalt dat op ons af. Terwijl wij juist een geïntegreerde aanpak voorstaan, met aandacht voor mens en milieu." Toch draait niet alles meer om de overheidsrelaties: Business to business relaties worden belangrijker door het sterk opkomende bedrijfsleven in Indonesië." ●

LANDENPLATFORMBIJEENKOMST OP 18 MEI

Het Indonesie platform is een van de grootste landenplatforms die NWP ondersteunt, met meer dan 400 geïnteresseerden. De landenplatformbijeenkomst op 18 mei trok 90 belangstellenden. Het doel was om met de Nederlandse betrokkenen een dialoog te hebben over de maatschappelijke en ecologische effecten van de Nederlandse inzet in Jakarta. Antropoloog Roanne van Voorst sprak tijdens de bijeenkomst over de gevolgen van projecten voor de allerarmsten.

BELANGRIJKSTE ACTIVITEITEN IN 2016:

23 FEBRUARI:

JOINT STEERING COMMITTEE

Als onderdeel van de MoU Water vond op 23 februari in Indonesië de jaarlijkse bijeenkomst van de Joint Steering Committee (JSC) tussen Nederland en Indonesië plaats o.l.v. Lidewijde Ongerling, Secretaris-Generaal van het ministerie van Infrastructuur en Milieu.

De bijeenkomst van de Joint Steering Committee is positief verlopen en er zijn afspraken gemaakt over de voortgang van het 'National Capital Integrated Coastal Development' (NCICD). Er zijn nieuwe projecten geïnitieerd en aspecten van wetgeving besproken. NWP is als secretaris van de JSC betrokken geweest bij de hele voorbereiding en uitvoering.

18 MEI:

LANDENPLATFORM BIJEENKOMST

Ruim 90 organisaties kwamen af op het landenplatform in sociëteit de Witte in Den Haag op 18 mei.

'Nederlandse bedrijven helpen Jakarta in het gevecht tegen overstromingen en vóór veilig drinkwater en fatsoenlijke sanitatie. Maar sommige van de voorgestelde maatregelen kunnen ook negatieve consequenties hebben voor de allerarmsten. Ze zijn vooral bang voor onteigening, die al in volle gang is, en vrezen dat ze er qua wonen alleen maar op achteruit gaan, zoals het vele stadsgenoten ook verging. Dat kan en mag nooit de bedoeling zijn. Die spiegel heb ik de deelnemers voorgehouden. De watersector is in staat maatregelen zodanig vorm te geven dat ze voor alle Jakartanen positief zijn. Dat is niet alleen goed voor Indonesië, maar ook voor het Nederlandse imago.' Dit zegt Roanne van Voorst, journalist en schrijfster van het boek 'De beste plek ter wereld – leven in de sloppen van Jakarta'.

REACTIES VAN DEELNEMERS

Peter Westerhuis (Van Essen Instruments):

'Voor de eerste keer deelgenomen aan de Indonesië bijeenkomst. Goed georganiseerd, duidelijke verhalen met een toegevoegde waarde, eigenlijk zoals alle bijeenkomsten van NWP een prima kwaliteit hebben. Daarnaast natuurlijk een prima mogelijkheid voor het uitbreiden en onderhouden van mijn netwerk. Veel goede gesprekken met inhoud gehad. Het heeft voor mij de mogelijkheid geboden om niet alleen vanuit een commercieel oogpunt mijn voordeel te doen, maar ook om te leren hoe zakendoen in Indonesië werkt. En dat is voor mij bijzonder waardevol geweest.'

Jochem van Engelenhoven (Engeldot Water):

'Ik vond het een bijeenkomst met een duidelijk en strategisch doel, met goed voorbereide sprekers. De Nederlandse overheid werkt hard aan een duurzame bijdrage aan infrastructurele en bouwkundige werken in Indonesië. De toegevoegde waarde van de overheid kan nog toenemen door een bredere focus in de behoeftetekenen en door met meer bedrijven op te trekken. Roanne van Voorst stipte vanuit haar persoonlijke ervaring een paar belangrijke factoren aan die meer aandacht verdienen, ook van Nederlandse kant. Mijn cijfer voor de bijeenkomst: een 9!'

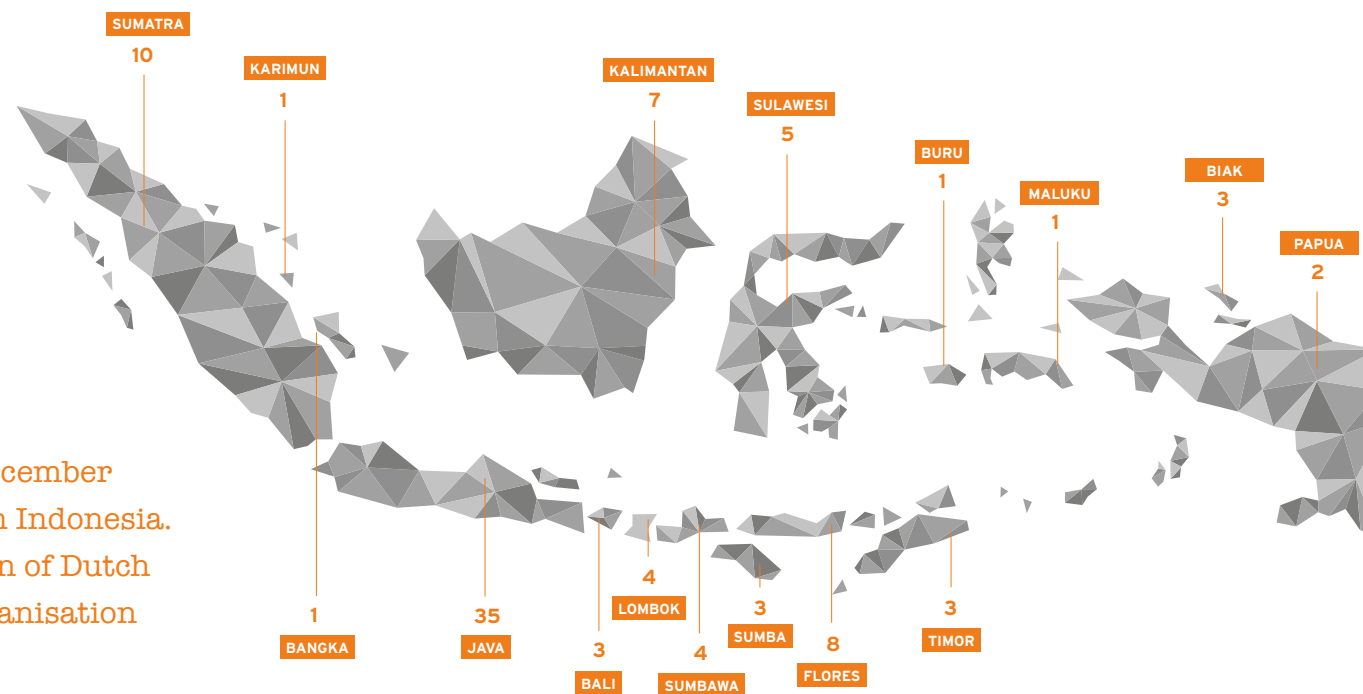
PROJECTEN INDONESIË IN KAART

Om een actueel overzicht te hebben van de positie en watergerelateerde activiteiten van de sector in Indonesië hield NWP een enquête, met een zeer hoge respons. In de infographic ziet u het resultaat, gebaseerd op 91 reacties. Zo blijkt bijvoorbeeld, dat bijna de helft (47%) van de activiteiten wordt uitgevoerd door private organisaties, dat kennis en consultancy nog altijd een belangrijke dienst is die we te bieden hebben (samen 61%) en dat Java het eiland is waar de meeste activiteiten van de Nederlandse watersector plaatsvinden, op gepaste afstand gevolgd door Sumatra.

Facts & figures

DUTCH WATER RELATED PROJECTS IN INDONESIA

These data are based upon a survey (December 2015, NWP) among 91 Dutch projects in Indonesia. The result is an indication of the location of Dutch Projects in Indonesia, their funding, organisation and content.

22 MEI: PRESIDENT JOKO WIDODO BEZOEKT NEDERLAND

Op 22 mei ontmoette de Indonesische president Joko Widodo de Nederlandse watersector tijdens een bezoek per boot aan de Tweede Maasvlakte. In aanwezigheid van minister Schultz, burgemeester Aboutaleb en partijen uit de Indonesische en Nederlandse watersector nam hij het magazine 'Indonesië - The Netherlands: Partnership for Water Challenges' in ontvangst. NWP heeft het magazine speciaal voor dit bezoek gemaakt in opdracht van de Nederlandse overheid en met ondersteuning van het Partners voor Water Programma. NWP was samen met het Havenbedrijf van Rotterdam en het ministerie van Infrastructuur en Milieu organisator van deze boottocht.

15 JULI: INWERKEN WATERDESKUNDIGEN AMBASSADE BANGLADESH EN INDONESIË

In de zomer van 2016 vond een wisseling plaats van de waterdeskundigen op de ambassades van Bangladesh en Indonesië. Carel de Groot ging van Dhaka naar Jakarta en Peter de Vries ging van Jakarta naar Dhaka. Om beide experts hiervoor een goede start te geven organiseerde NWP vrijdag 15 juli een introductieprogramma aan het Scheveningse strand. Met zowel aanwezigen uit het Bangladesh netwerk en het Indonesië netwerk werden Carel de Groot en Peter de Vries goed geïntroduceerd in de sector en was er ruim de mogelijkheid om te netwerken.

RONDJE NEDERLAND

Op 8 september en 25 oktober organiseerde NWP voor respectievelijk persoonlijke politieke adviseurs van de Indonesische president en voor journalisten uit Indonesië een tour rond de Afsluitdijk, waarbij verschillende waterprojecten zijn bezocht. Het accent lag op de maatschappelijke en ecologische impact van grootschalige landaanwinning en afsluiting van het toenmalige Zuiderzee. Een bezoek aan de vissers van Urk ontbrak dan ook niet.

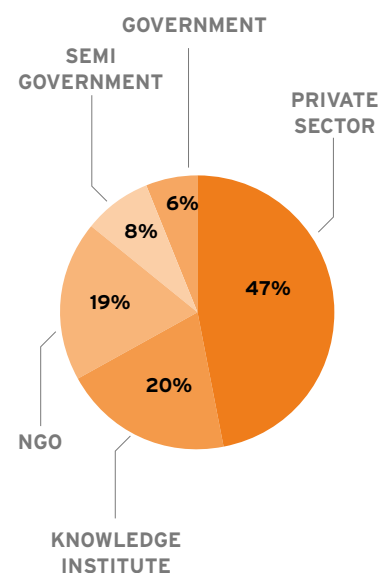
INDONESIA INFRASTRUCTURE WEEK

NWP was mede-organisator van het paviljoen voor Nederlandse partijen tijdens de Indonesia Infrastructure Week van 9 tot 11 november 2016 met als thema 'Building with Nature'. De week is het grootste evenement op het gebied van infrastructuur in Indonesië.

NOVEMBER: HANDELSMISSIE MET MINISTER-PRESIDENT RUTTE

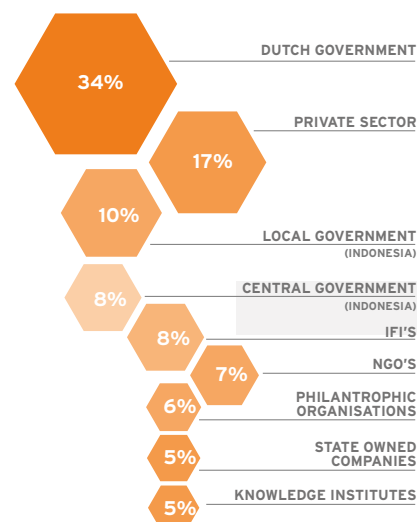
De grote handelsmissie onder leiding van minister-president Rutte was de afsluiting van een intensief jaar. Hier werd geoogst wat er in 2016 was gezaaid. Rutte werd vergezeld door minister Ploumen (Buitenlandse Handel & Ontwikkelingssamenwerking), minister Schultz van Haegen (Infrastructuur & Milieu) en staatssecretaris Dijksma (Infrastructuur & Milieu). Er reisden meer dan vijftig watergerelateerde bedrijven mee. NWP organiseerde het waterprogramma binnen de missie. De missie resulteerde in diverse MoU's en joint ventures. Verschillende bedrijven ondertekenden contracten.

TYPE OF ORGANISATION

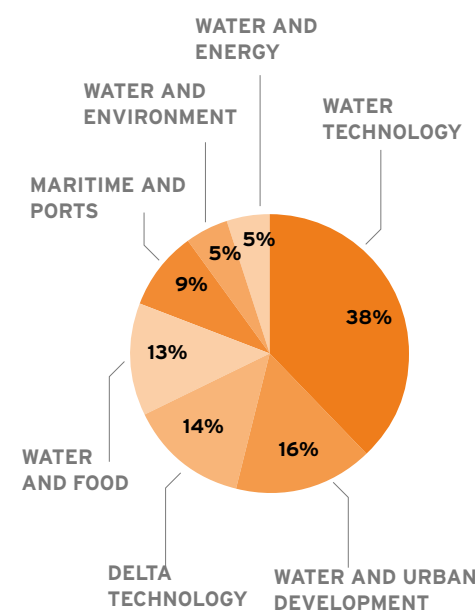

PROJECT FUNDING

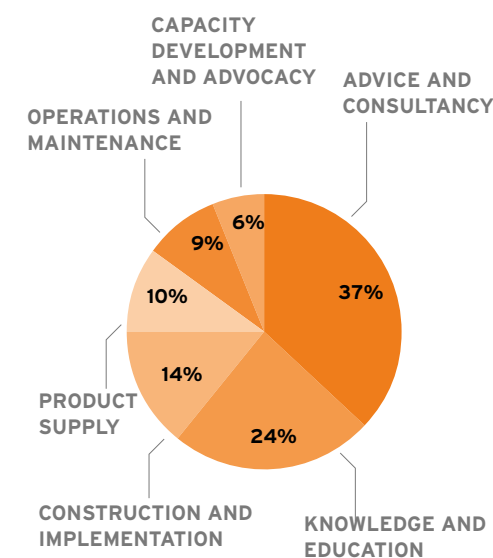
the 91 projects in the survey are supported by different organisations:

THEME OF PROJECT

TYPE OF SERVICE

VIETNAM

Kansen in de landbouw

In Vietnam zet Nederland al een aantal jaren in op de implementatie van het Mekong Delta Plan. Dat is een zaak van lange adem, waarbij economische spin off op korte termijn nog niet reëel is en nu een fase wordt ingegaan van hoofdzakelijk desiminatorie en capaciteitsontwikkeling. Daarom heeft NWP het initiatief genomen om nieuwe kansen te zoeken op het grensvlak van de land- en tuibouwsector en water. De landbouwsector krijgt hier wel vaste grond onder de voeten en er zijn veel projecten mogelijk waar we de krachten kunnen bundelen. Dat zullen we het komend jaar onderzoeken. ●

BELANGRIJKSTE ACTIVITEITEN IN 2016:

1/11 MAART: MISSIE WATER EN LANDBOUW

NWP organiseerde een missie op uitnodiging van de Viet Nam Farmer's Union (VNFU), onder andere vanwege problemen met verzilting. Het missieteam heeft gedurende de missie een actieplan uitgewerkt dat nu ter beoordeling bij de VNFU ligt. Meer informatie over bodemvruchtbaarheid, irrigatiemethoden en kwaliteit van het gewas moet de basis leggen voor een stapsgewijze verbetering van de land- en tuibouw. Het team gaat verder met de ontwikkeling van een financieel model, dat investeringen in een verbeterd watermanagement op bedrijfsniveau in belangrijke mate financiert met privaat geld. Ook een verkenning van politiek en financieel draagvlak voor verbeteringen in het regionale watersysteem en het beheer ervan komt aan de orde in een vervolgstap. Tenslotte zal matchmaking tussen (markt) partijen in Nederland en Vietnam een belangrijke stap zijn in het daadwerkelijk tot uitvoering brengen van het actieplan, na goedkeuring door de VNFU.

Run op het land

Myanmar heeft pas enkele jaren geleden de deuren geopend voor de buitenwereld. De afgelopen jaren is hard gewerkt aan het opbouwen van de relatie met de overheid en daarvoor is ook een permanente functie van 'delegated water representative' gecreëerd. Nu de overheidsrelatie goed in gang is gezet richt NWP zich op het verzamelen van informatie en het opbouwen van het bredere netwerk. Om die reden was Lindsey Schwidder, NWP-coördinator voor Myanmar, drie weken in het land. Het doel was te verkennen of er naast de overheidsrelatie potentie is voor een business to business georiënteerde relatie. Tijdens deze missie zijn de lokale private sector en het business klimaat in beeld gebracht en zijn kansen voor drink- en afvalwater verkend. Conclusie: er liggen kansen maar een lange adem is vereist. Ook in de relatie met de Wereldbank en Asian Development bank liggen mogelijkheden. ●

BELANGRIJKSTE ACTIVITEITEN IN 2016:

- Ontvangst high level regeringsdelegatie uit Myanmar eind januari
- Netwerkbijeenkomst voor de sector - juni
- Organisatie kennismakingstour Wouter Jurgens toekomstig ambassadeur Myanmar en kennismakingsprogramma watersector Armand Evers, nieuwe waterexpert op Nederlandse ambassade Myanmar - augustus
- Fact finding missie naar Myanmar, resulterend in netwerk- en marktanalyse – november/december
- Kick off IADS project (deltastrategie) – december

Springplank voor de regio

Dat Singapore een van de meest ontwikkelde markten in de regio is, is al jaren duidelijk. Bedrijven kunnen zich hier goed zelf redden. Daarom zijn we daar als NWP met name actief op de Singapore International Water Week. Dit is iedere keer weer een podium waar bedrijven zich zelf graag presenteren mede dankzij het opvallende Netherlands Water Pavilion. Op pagina 54 doen we verslag van dit evenement. Bovendien is Singapore voor veel bedrijven een spring-

plank naar de rest van de regio, hoewel dat begint te veranderen nu andere markten zich ook verder ontwikkelen. Met een aantal bedrijven dat in Singapore actief is en de ambassade daar, hebben we een magazine gemaakt waarin de watersamenwerking tussen Singapore en Nederland centraal staat. In het magazine is ook een portfolio opgenomen van producten en projecten waarbij Nederlandse partijen betrokken zijn. ●

BELANGRIJKSTE ACTIVITEITEN IN 2016:

- Representatie Nederlandse sector op Singapore International Water Week
- Portfolio van bedrijven die actief zijn in de regio

- INTERVIEW -

De Aziatische regio ontwikkelt zich in razend tempo en heeft te maken met enorme uitdagingen, zeker ook op watergebied. Er is geld nodig, heel erg veel geld. En tegelijkertijd is het zaak om de ontwikkelingen zo verantwoord mogelijk te laten plaatsvinden. Een belangrijke speler is de Asian Development Bank.

VERSTERKEN LOKALE RELATIES VOORWAARDE VOOR KANSSEN IN AZIË

ASIA NETHERLANDS LEARNING WEEK

Van 6 tot en met 10 juni 2016 vond de Asia Netherlands Water Learning Week plaats, inmiddels al weer de 5^e editie. Tijdens deze week werden verschillende partnerlanden van de Asian Development Bank uitgenodigd om een week lang in Nederland kennis en ervaring op te doen op het gebied van water management, waarbij het programma bestaat uit lezingen, colleges, veldbezoeken en ontmoetingen met Nederlandse experts en bedrijven. In samenwerking met de Asian Development Bank werd het programma dit jaar uitgevoerd door Unesco-IHE en NWP. Teams vanuit Bangladesh, China, India, Georgië, Sri Lanka, Tonga en Vietnam hebben zich aangemeld. Het thema was dit jaar 'water resilient cities'.

'Ik ben hier gedetacheerd vanuit Nederland door de ministeries van Buitenlandse Zaken en Infrastructuur en Milieu. Achtergrond van mijn detachering is dat we nu een jaar of tien een vrij intensieve samenwerking hebben. De ADB is een complexe organisatie en het is goed om er dicht op te zitten, die organisatie van binnenuit goed te leren kennen. Tegelijkertijd wil de ADB graag Nederlandse kennis en expertise gebruiken. Daar help ik bij, we willen de relatie verder versterken en het Nederlandse water-netwerk van overheid, kennisinstituten, bedrijfsleven en NGO's aansluiten. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor drinkwaterbedrijven en waterschappen; versterking van governance is een belangrijk thema.

STERKE REPUTATIE

De ADB, de naam zegt het al, is een ontwikkelingsbank. We staan voor een duurzame ontwikkeling van de regio, op een inclusieve manier. We werken in een enorm gebied en bedienen de helft van de wereldbevolking, waaronder de twee grootste landen van de wereld; India en China. Nederland is één van de 67 leden van de ADB, met een relatief beperkt belang, maar op watergebied zijn we wel echt een partij die meetelt. Door onze

reputatie natuurlijk, die sterk is, maar ook door onze bijdrage aan het Water Financing Partnership Facility, met daaronder een Nederlandse component die we financieren. Vanuit dat fonds wordt geld beschikbaar gesteld om de uitvoering van het waterprogramma van de ADB vorm te geven. We huren experts in, we investeren in capacity building, we organiseren workshops en conferenties, we laten studies uitvoeren en managen kennispartnerships, bijvoorbeeld met Uneco-IHE. In juni van dit jaar heb ik vanuit de ADB de Asia Netherlands Water Learning Week begeleid, inmiddels al weer de vijfde editie. Teams vanuit Bangladesh, China, India, Georgië, Sri Lanka, Tonga en Vietnam waren een week lang in Nederland om kennis en ervaring op te doen op het gebied van water management. Dit jaar werd het programma uitgevoerd door Unesco-IHE en NWP, het thema was 'water resilient cities'.

Bij de ADB ligt de focus op de ontwikkeling van infrastructuur, dat zie je ook in de watersector. Je ziet wel een verbreding naar een meer holistische, integrale benadering. Dat sluit goed aan bij de Nederlandse visie, dus ik stimuleer

hier ook de vormgeving van die integrale aanpak, ook als het gaat om criteria van tenders. Nederlandse aanbieders kunnen dan zorgen dat ze goed voorsorteren.

LOKALE SAMENWERKING

Het is wel een enorme uitdaging. Aan de ene kant vraagt de extreem snelle ontwikkeling van de regio om een holistische benadering, om de toekomst op een verantwoorde en duurzame manier vorm te geven. Maar tegelijkertijd is er veel haast, en moet er ook snel geïnvesteerd worden. Het is dan moeilijk om te wachten tot iedereen achter een gedegen integrale visie en strategie staat. Hoe integraler, hoe complexer en hoe meer tijd het kost. Dat is dus niet eenvoudig, en de bank wil ook projecten uitvoeren.

Je realiseert het je in Nederland niet, maar Nederland is zó sophisticated op het gebied van technologie, maar ook governance. De uitvoering staat op een zeer hoog niveau en staat altijd in dienst van 'the bigger picture'. Voor veel Aziatische landen is dat een soort Utopia, mijlenver verwijderd van hun realiteit. Zij willen vaak gewoon zo snel mogelijk de meest simpele oplossing.

Het is belangrijk om goed te weten hoe je bijvoorbeeld als Nederlands bedrijf om moet gaan met een organisatie als de ADB. Laat ik meteen één misverstand uit de weg ruimen. Er komen hier heel veel bedrijven langs die denken: het is een ontwikkelingsbank, die heeft geld, dus we leveren een projectidee in en dan kunnen we aan de slag. Maar we werken vraaggestuurd en de vraag komt uit de landen die we ondersteunen. Die landen maken plannen en voor de uitvoering worden tenders uitgeschreven, op een volstrekt transparante manier. De boodschap is dus, als je bij zo'n tender hoge ogen wilt gooien: verdiep je in het land en de problematiek, bouw aan een goede relatie, laat zien dat je iets bijzonders te bieden hebt ten opzichte van aanbieders die vooral op prijs concurreren. Dan creëer je een goede uitgangspositie. Je scoort ook met lokale aanwezigheid, door samenwerking met lokale partners. Door dat te doen werk je aan capacity building, altijd een belangrijk criterium. En je kunt dan bovendien scherper offreren vanwege de lagere lokale tarieven.'

Michiel de Lijster is Senior Water Resources Specialist bij de Asian Development Bank, gedetacheerd vanuit de Nederlandse Rijksoverheid. NWP vroeg hem hoe de Nederlandse sector het beste kan omgaan met de ADB, om kansen in de regio te kunnen benutten.

ZUID-AMERIKA

Continent vol kansen

Zuid-Amerika is een continent waar veel vraag is naar water-expertise, met aan de ene kant twee oceanen en in het land rivieren met overstromingsrisico's, en aan de andere kant veel watertekorten.

“De effecten van La Niña en El Niño zijn op het hele continent voelbaar”, vertelt Edilberto Baquero, bij NWP verantwoordelijk voor Zuid-Amerika.

Het is ook een continent met snel groeiende economieën.

Tot welke kansen dat voor Nederland leidt, hangt sterk af van het politieke klimaat.

NWP WAS IN 2016 BETROKKEN BIJ ACTIVITEITEN IN:

- Colombia
- Peru
- Ecuador
- Panama
- Argentinië

“We zijn de afgelopen jaren meer gaan focussen op Zuid-Amerika. De sector ziet dat hier kansen liggen. Maar hoe dat per land gaat, is afhankelijk van het politieke klimaat. Zo zie je dat we nu wat minder focus op Brazilië hebben, omdat de politieke situatie dat nu minder toe laat. In Argentinië, Chili en Peru zijn juist wel veel nieuwe mogelijkheden. En in Colombia verloopt de samenwerking erg goed, sinds president Santos in 2011 zelf de hulp van Nederland inriep.”

De G2G relatie met deze landen is heel belangrijk, volgens Edilberto Baquero. “Je zoekt samenwerking op de lange termijn, en mogelijkheden om een integrale, langetermijnvisie neer te leggen. Kansen heb je overal, maar wie is de eigenaar van het probleem, wie gaat het betalen? Bureaucratie en corruptie zijn veel voorkomende problemen. Vanuit de G2G relatie moet je dus ook werken aan de governance en capacity building, in ieder geval van de projecten waar je zelf bij betrokken bent.

Sommige landen zijn gewend aan samenwerking met een pot geld vanuit Nederland, maar dat verandert nu. De economieën groeien, dus we proberen anders samen te werken en zoeken ook samen naar innovatieve financiering. Op dat punt zijn we nu met Colombia. Veel collectief gefinancierde projecten vinden daar nu plaats op basis van 50/50 financiering, dus ieder de helft. Maar dat is een zaak van lange adem, we zijn de samenwerking met Colombia gestart in 2011.

Zowel in Colombia als in Mexico zie je nu de eerste bedrijven die in de regio een vestiging of lokale mensen hebben gestationeerd.” ●

COLOMBIA

Intensieve samenwerking

Colombia is een van de zeven deltalanden waar Nederland intensief mee samenwerkt in het kader van de Internationale Water Ambitie.

Op basis van de ervaringen en lessen uit voorgaande jaren o.a. met het transitiefaciliteit programma, het bezoek van de minister van Infrastructuur en Milieu aan Colombia (2015) en de lopende projecten en initiatieven, is ervoor gekozen in de komende twee jaren te focussen op de thema's:

- Water & Landbouw
- Watertechnologie
- Deltatechnologie
- Havenontwikkeling/
Transport & Logistiek Governance

Verschillende Nederlandse partijen focussen op verschillende thema's en werken zo samen aan de positionering in Colombia. NWP richt zich met name op watertechnologie. ●

HIGHLIGHTS COLOMBIA:

WATER OPERATOR PARTNERSHIPS

Rond de vier focusthema's werkt Nederland aan partnerships tussen Colombiaanse en Nederlandse partijen. Doel is kennis- en capaciteitsopbouw om zo oplossingen te bieden voor waterproblematiek maar ook kansen te creëren voor de Nederlandse sector. NWP heeft ondersteuning verleend bij Water Operator Partnerships (WOP) tussen Brabant Water, Colombiaanse operator Aqua Valle en Aquas del Magdalena. In december 2015 zijn deze WOP's getekend. In september 2016 tekenden de twee Colombiaanse organisaties onderling een samenwerkings-overeenkomst. Aquas del Magdalena is nog geen operator maar een overheids-programma dat voorzieningen bouwt. Nu deze af zijn, wil het zich ontwikkelen tot operator. Die verantwoordelijkheid ligt nu nog bij de gemeentes. In december kwamen de Colombiaanse partners naar Nederland. NWP ondersteunt Brabant Water bij het opzetten van de partnerships en om de kansen voor de Nederlandse sector te vergroten.

YEP WATER

Bij Aquas del Magdalena waren in 2016 twee Yeppers werkzaam: een Young Expert uit Nederland en een uit Colombia.

17-19 MEI: ROADSHOW MARKTKANSEN CHILI, PERU, COLOMBIA EN PANAMA

In opdracht van de 'Regional Business Developer' van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Latijns-Amerika heeft het Netherlands-Colombia Water Platform, samen met het ambassadenetwerk in Latijns-Amerika, marktstudies uitgevoerd in de landen Chili, Peru, Colombia en Panama om de kansen voor de Nederlandse watersector te identificeren. De resultaten van dit onderzoek zijn in samenwerking met NWP aan de sector gepresenteerd tijdens een aantal Roadshows.

26 AUGUSTUS: BEURS EN MASTERCLASSES TIJDENS CONGRES VAN ACODAL

Acodal, de Asociación Colombiana de Ingeniería Sanitaria y Ambiental, is de brancheorganisatie voor de sectoren water en milieu. Vorig jaar heeft NWP een samenwerkingsovereenkomst met ACODAL getekend. Dit jaar was het congres groter en belangrijker dan voorheen, door de samenwerking met de Inter-American Association of Sanitary and Environmental Engineering, AIDIS. En het richtte zich op héél Amerika: van Canada tot en met Argentinië. Er is veel belangstelling voor Nederlandse kennis vanuit bijvoorbeeld Argentinië, Chili en Bolivia. Nederland was er met elf partijen: vijf op het gebied van afvalbeheer, zes op het gebied van water: Nijhuis, Paques, Berson, Nyloplast, Solteq en Robusto Industrial.

NWP heeft tijdens het congres twee masterclasses georganiseerd, samen met het Netherlands-Colombia Water Platform en de Nederlandse ambassade. In beide gevallen zorgde dat voor een volle zaal. De Nederlandse bedrijven konden daar

hun expertise tonen, en vooral ook hun innovatieve kracht. Het land staat daar zeker voor open. Het is duidelijk dat conventionele oplossingen niet volstaan voor de uitdagingen waar Colombia voor staat. Naast de masterclasses kregen de bedrijven ook ruim de gelegenheid voor matchmaking. En op de beursvloer was het ook druk in de Nederlandse stand: veel aanloop, veel vragen.

Het komt er nu op aan om te zorgen voor een goede follow-up. Gelegde contacten warm houden, met deelnemers nagaan welke kansen zij zien dankzij het congres, en daarvoor passende ondersteuning bieden.

PERU EN EQUADOR: DRR-TEAM MISSIE

Scoping missie met betrekking tot early warning systems en flood risk management rond de Rio Huallaga, Rio Piura, Laguna la Nina and Rio Timbes in Peru en integrated river management issues in de provincie El Oro in Ecuador.

ARGENTINIË

Land met ambitie

In september leidde staatssecretaris Martijn van Dam van Economische Zaken een economische missie naar Argentinië. Er waren speciale programma's voor landbouw, water en logistiek. Sectoren die uiteraard ook weer met elkaar verweven zijn. 25 bedrijven uit de landbouw- en watersector vergezelden de staatssecretaris. NWP verzorgde het waterprogramma. ●

Missie naar Argentinië

COSTA RICA

Vervolg
DRR-Missie

Costa Rica kampt met twee klimaat-gerelateerde problemen. De kuststrook aan de Caraïbische Zee/Atlantische Oceaan kampt met overstromingsproblematiek. Terwijl het midden van het land en de kuststrook aan de Stille Zuidzee te maken hebben met droogte als gevolg van het natuurverschijnsel El Niño. Vanwege deze complexe problematiek heeft in 2016 de tweede DRR-Team plaatsgevonden. In 2015 richtte de DRR-Team missie zich op de droogteproblematiek. De vervolgmisssie van dit jaar stond in het teken van de overstromingsproblematiek aan de kant van de Caraïbische Zee. ●

HIGHLIGHTS

Klaas de Groot vertegenwoordigde het NWP in het water-programma: 'We hadden een druk programma, met verschillende interessante plenaire sessies, maar ook veel mogelijkheden voor persoonlijke kennismaking met potentiële samenwerkingspartners. 's Avonds aan tafel en tijdens de debriefing aan het einde was het algemene beeld dat juist die persoonlijke contacten als waardevol werden beschouwd. Het zal echt niet allemaal meteen leiden tot opdrachten en contracten, maar er staat veel te gebeuren en dat biedt ook voor de Nederlandse sector aantrekkelijke mogelijkheden. Dat heeft alles te maken met de situatie in Argentinië, en met de ambities van het land, na jaren waarin er relatief weinig is gebeurd. Er is een Nationaal Waterplan waarvan de uitvoering ongeveer 40 miljard euro aan investeringen omvat. De internationale financieringsinstituten zijn bereid te voorzien in een aanzienlijk deel van het benodigde budget.'

DRR-MISSIE

In juli en oktober vertrokken DRR-Team missies naar Argentinië om adviezen op te stellen op het gebied van:

- IWRM
- Monitoring
- Governance (institutionele capaciteitsopbouw)

SECTORSCAN

Ook heeft NWP een sectorscan gemaakt om in kaart te brengen welke Nederlandse partijen actief zijn in Argentinië, wat de grootste marktontwikkelingen zijn en wie er interesse hebben om aan de slag te gaan.

HIGHLIGHTS

MAART 2016 – TWEEDE MISSIE DRR-TEAM:

- Disaster risk reduction, schadebeperking, wederopbouw, waterbeheer, overstromingscontrole, droogtebeheer en watergebruik voor de landbouw.
- Technisch advies in droogtecrisis in het centrale van het land en bijdragen aan de toegankelijkheid van drinkwater.
- Waterbeheer en overstromingscontrole aan de Atlantische kust

CHILI

Intensivering
van relatie

Nederland en Chili gaan intensief samenwerken op het gebied van water om zowel wateroverlast als water tekorten tegen te gaan. Ook trekken de landen voor een deel samen op bij de uitbreiding van de Chileense havens en verbetering van de logistiek. Dat is de uitkomst van het bezoek van minister Koenders van Buitenlandse Zaken in juli 2016, waarbij namens het ministerie van Infrastructuur en Milieu, twee Letters of Intent zijn getekend voor watermanagement en voor havenontwikkeling en logistiek. ●

MEXICO

Grote aanpak

In 2016 was er voor het eerst een Aquatech in Mexico. Mexico heeft grote plannen op het gebied van water. 'The Water Agenda 2015-2030' van de Mexicaanse regering is een ambitieus programma, het richt zich op afvalwater en -zuivering via watertechnologie. Mexico is daarom op zoek naar buitenlandse kennis. De Nederlandse watersector werd op de beurs vertegenwoordigd door zeven partijen: Paques, Nijhuis Industrie, Berghof Membranes, Voltea, LG Sonic, United Pipelines en Water Alliance. NWP organiseerde de gezamenlijke vertegenwoordiging.

NWP heeft de samenwerking in Mexico op het gebied van Coastal Zone Management mede aangejaagd. De follow up is een Partners voor Water feasibility study. ●

HIGHLIGHTS

In augustus 2016 heeft ook de Nederlandse watergezant Henk Ovink een bezoek gebracht aan Chili om de gemaakte afspraken een stap verder te brengen en toe te werken naar een nog intensievere vorm van samenwerking tussen Nederland en Chili. Op het gebied van water zijn er tijdens zijn bezoek een aantal concrete kansen geïdentificeerd voor de Nederlandse watersector op het gebied van:

- Water governance
- IWRM
- Water technology
- Efficient use of water in productive sectors

NWP heeft ook voor Chili de belangen en ambities voor de Nederlandse sector in kaart gebracht om inhoudelijke input te kunnen leveren voor een mogelijke agenda voor samenwerking met Chili. Dat leverde het benodigde draagvlak op voor een volgend bezoek van Henk Ovink. Ivo Demmers is namens de sector meegeweest met de missie van Henk Ovink. Nu is Chili een focusland binnen Partners voor Water.

Missie naar Mexico

Watergezant Henk Ovink was in 2016 meerdere keren in Mexico om de samenwerking verder te verdiepen en te verbreden. Mexico heeft de laatste jaren te maken met grote waterproblematiek, zowel in de steden als aan de kust. Ovink: “De uitdagingen waarvoor Mexico staat, vragen om een aanpak die lijkt op een combinatie van onze Zwakke Schakels aanpak en het Deltaplan.”

AAN DE SLAG VOOR VERDIEPING RELATIE MET MEXICO

**WATERGEZANT HENK OVINK
OVER DE AANPAK IN MEXICO**

Ovink: Mexico staat voor grote wateropgaven, zowel aan de kust als in de steden. Met betrekking tot de steden merk ik dat het werk dat we in New York samen met de Rockefeller Foundation gedaan hebben ook hier invloed heeft. Mexico City is deel van het 100 resilient cities netwerk van de Rockefeller Foundation.

Nederlandse partijen, zoals Deltares en De Urbanisten, zijn ook hier weer betrokken bij de uitvoering van de plannen. Op 8 december is er een MoU op het gebied van Resilient Cities getekend tussen Mexico (SEDATU, Ministerie van landbouw, grondgebied en stedelijke ontwikkeling) en Nederland (NL ambassade in Mexico namens IenM). De samenwerking zal focussen op governance, maatschappelijke participatie, wetgeving en overheidsbeleid, financial engineering, capaciteitsopbouw en kennisuitwisseling.

De prioritaire steden voor de implementatie van de MoU zijn:

Mexico City, Villahermosa, Puebla, Tehuacan, Veracruz, Cuernavaca, Cozumel, Guadalajara, Ciudad Juarez en Colima.”

AANPAK VAN DE KUST

Ook aan de kust kent Mexico grote waterissues. Ovink: “De kust is een ecologisch kwetsbaar gebied en ook een grote bron van inkomsten vanwege de steden, havens en het toerisme. Hier komen sociale, economische en ecologische belangen samen. Mexico ziet de noodzaak van een integrale lange termijn aanpak met concrete projecten nu, en die de verschillende belangen combineert tussen kust en stad. En bij die mate van integraliteit denk je aan Nederland.”

Uit de gesprekken met Mexico maakte Ovink op dat het hier eigenlijk om een combinatie tussen de Zwakke schakels aanpak en het Deltaplan ging. Hij werkte zijn idee uit in het vliegtuig naar Australië, waar een watermissie meereisde in het

kielzog van het koninklijk paar. “Dat plan heb ik verder uitgewerkt samen de ambassade, RVO en NWP, en voorgelegd aan de Mexicaanse overheid. Die waren enthousiast. Er zijn nu 10 Nederlandse bedrijven geïnteresseerd, en er zal een consortium gevormd worden om samen met Mexicaanse partners, op basis van dit plan een voorstel in te dienen voor een Partners voor Waterproject. Dat is natuurlijk pure winst. Deze bedrijven zijn straks perfect gepositioneerd voor de verdere uitvoering.”

DIRECTE TOEGANG TOT POLITIEK

“Wat het mooie is van mijn rol, is de combinatie van op de plekken en met de mensen van de vele organisaties werken en directe toegang tot de politiek. Ik spreek zowel ministers en staatssecretarissen als hun mensen en stakeholders. Die mix geeft kracht en maakt dat ik verbindingen werkelijk effectief kan helpen maken. Nooit alleen, altijd met alles en iedereen. Ik

doe dat in meerdere landen, en ik zie hoe deze processen doorwerken, hoe de ene aanpak tot stand komt op de schouders van de eerdere. Daarbij is de samenwerking met de ambassades van groot belang. Judith Blaauw en Jaap Veerman van de Nederlandse ambassade in Mexico steken dag en nacht energie in deze processen. Dankzij hen komen deze contacten tot stand, zij zorgen voor de lijn in de samenwerking en continue contact.”

De samenwerking met Mexico is sinds 2014 verder geïntensiveerd. Na de overstromingen die het land toen overvielen, tekende Minister Ploumen een overeenkomst met Mexico om het land te helpen bij het voorkomen van overstromingen. Hierna volgden verschillende missies van Dutch Risk Reduction (DRR) Teams. Ook maken Nederland en Mexico deel uit van het High Level Panel on Water.

Geschreven door:

Henk Ovink

Watergezant Nederland

“De demografische druk op steden in Afrika is groot”, vertelt Inge Klaassen, coördinator Afrika bij NWP. In 2010 woonde 36 procent van de Afrikaanse bevolking in stedelijk gebied, in 2018 is dat naar verwachting 50 procent. Dit vraagt om urbane wateroplossingen. Naast de urbanisatie zorgt de exponentiële bevolkingsgroei er ook voor dat de water-energie-voedsel nexus urgent is in het continent om alle monden gevoed te krijgen. Dat werd nog versterkt door de droogte in Zuidelijk Afrika door El Niño.”

AFRIKA

Transitie van hulp naar handel

TRANSITIE

Ondanks het feit dat veel markten in Afrika al jaren dubbele groeicijfers schrijven, is de transitie van hulp naar handel nog lastig. “In Kenia komt de transitie wel goed op gang maar in bijvoorbeeld Benin waar we ook hadden verwacht die transitie te kunnen maken, is dat moeilijk. Je ziet dat ambassades uitgedaagd worden hoe aan deze ambitie praktisch invulling te geven.”

Ook voor Afrika gaat de aandacht steeds meer naar de Internationale Water Ambitie (IWA). De focus van de IWA ligt op stedelijke delta's en de stroomgebieden en productieketens die hen van voedsel, water en energie voorzien. Het hoofddoel is dat de waterveiligheid en waterzekerheid van stedelijke delta's en het Nederlandse aandeel daarin, zijn vergroot. Het exporteren van kennis en technologie om plannen te realiseren staan centraal, maar ook armoedebestrijding, mensenrechten, gender, goed bestuur en duurzaamheid neemt een belangrijke plaats in, waarbij NGO's de doelstellingen van de IWA kunnen ondersteunen. ●

DE ROL VAN NWP

NWP was in 2016 actief in 9 Afrikaanse landen, in het kader van de programma's Water OS, Partners voor Water en Yep Water. NWP richt zich met name op het bouwen en onderhouden van duurzame relaties en het opbouwen van en samenwerken met lokale netwerken. Deze lokale netwerken hebben een positief effect op de kracht van de lokale water sector en verbeteren de positie voor de samenwerking met de Nederlandse water sector. Hieronder een aantal voorbeelden van deze lokale netwerken in de Afrikaanse regio.

MOZAMBIQUE

Ondersteuning PLAMA

PLAMA is de equivalent van NWP voor de Mozambikaanse watersector, met als grote verschil dat PLAMA zich op de eerste plaats richt op de nationale markt. NWP heeft dit netwerk in 2016 met raad en daad ondersteund en bijgedragen aan de ontwikkeling van het publiek-private debat in Mozambique. Dit heeft geresulteerd in de betrokkenheid van de Mozambikaanse overheid in de vervolgfase van PLAMA en de erken-

ning van het belang van deze netwerk organisatie op verschillende overheid niveaus, tot aan de minister.

De rol van NWP vertaalt zich ook in de verbinding tussen de PLAMA-leden met Nederlandse expertise. Zo heeft NWP de Nederlandse sector vertegenwoordigd op de FACIM fairtrade, maar ook op de PLAMA EXPO die plaatsvond

tijdens de Aquashare conference. Eén van de samenwerkingsverbanden die in 2016 heeft geleid tot het indienen van een gezamenlijk voorstel voor één van de Nederlandse financieringsinstrumenten, is de samenwerking tussen Nederlandse bedrijf Mobile Water Management en het Mozambikaanse Collins. 2017 zal uitwijzen hoe deze organisaties elkaar kunnen versterken! ●

de HUB

Op 11 mei 2016 werd de Netherlands Business Hub in Nairobi zelfstandig. De hub werd in 2015 opgericht door NWP en de Netherlands-African Business Council (NABC) met steun van RVO.nl en de Nederlandse ambassade. Inge Klaassen, coördinator Afrika bij NWP: "De Hub biedt business services aan leden en klanten die de toenemende mogelijkheden van de groeiende Oost-Afrikaanse markt willen benutten. Dat is goed voor Nederlandse en lokale bedrijven én voor brede lagen van de lokale bevolking die daardoor een bestaan kunnen opbouwen. De Business Hub wijst ook de weg

in juridische en administratieve procedures en verhuurt, heel praktisch, zelf ook compleet ingerichte kantoorruimte. Zo geeft de Business Hub ook invulling aan de beleidslijn 'van hulp naar handel'. Aanvankelijk zaten we samen met de NABC in een stichting, omdat dat vanwege de subsidiëring het beste werkte. Na de geslaagde startfase is nu rechtstreekse financiering mogelijk. NWP sloot daarvoor een samenwerkingsovereenkomst met de Business Hub. We gaan met elkaar op watergebied de uitwisseling en samenwerking bevorderen tussen Kenia, Oost-Afrika en de Nederlandse publieke

en private watersector. Dan heb je het bijvoorbeeld over watervoorziening en water resources management.

Het kantoor van de Netherlands Business Hub in Nairobi bevindt zich dichtbij de Nederlandse ambassade. Het lijkt vrij onbelangrijk, maar zoiets helpt in een internationale context enorm: een representatief kantoor op een goede locatie. Sjoerd Kuperus is er aan de slag gegaan als directeur, en Folkert Schoustra als waterexpert. In totaal is er een team van acht experts.

MARKTSCAN

Los van al het regelwerk dat bij het opstarten hoort, is er al veel bereikt. De Business Hub is al actief geweest op een aantal bijeenkomsten, huisvest relevante organisaties en heeft onder meer een handelsmissie georganiseerd op verzoek van de ambassade. Er wordt nu bijvoorbeeld gewerkt aan een marktstudie om na te gaan waar kansen en capaciteit in de sector liggen. Dat wordt gekoppeld aan een database waarin alle belangrijke organisaties en personen staan.

Ik denk dat NWP en de Netherlands Business Hub in Nairobi heel effectief kunnen samenwerken om de vraag uit Oost-Afrika en het aanbod van de Nederlandse watersector bij elkaar te brengen. We weten dat je, om duurzaam resultaat te boeken, in moet zetten op de kwaliteit van netwerken en relaties.

Ook op financieel gebied bouwde NWP mee aan een nieuw netwerk en financieringsmodel: Kiffwa. (Zie pagina 64) ●

Nieuw bilateraal programma

Het lokale netwerk in Benin is het PCT (Plateforme Consultative Technique) bestaande uit vertegenwoordigers van alle gelederen (publiek, privaat, NGO, Kennisinstellingen etc) uit zowel de Beninse als de Nederlandse sector. In 2016 is de werking van dit platform geëvalueerd in het kader van de ontwikkeling van een nieuw bilateraal programma tussen NL en Benin. De Nederlandse ambassade en de overheid in Benin hebben eind 2016 een handtekening gezet onder het akkoord voor de financiering van het nieuwe bilaterale programma voor de water en sanitatie sector, genaamd OMIDELTA. Het tekenen van deze overeenkomst is een belangrijk moment in de herstellende bilaterale relatie tussen Nederland en Benin, nadat de bilaterale samenwerking op 8 september 2015 door minister Ploumen is hervat. OMIDELTA heeft een omvang van 56 miljoen euro voor de periode van 2017 tot en met 2021. Een investering van 33 miljoen euro is beschikbaar voor de ontwikkeling van de waterinfrastructuur via de

Beninse overheid. In totaal zal 14 miljoen euro beschikbaar zijn voor initiatieven van de private sector en maatschappelijke organisaties gecoördineerd door fondsenbeheerder SNV. Tot slot zal via internationale aanbestedingen een structurele technische assistentie (TA) worden geworven voor de toezicht op het programma en het ondersteunen van de capaciteitsversterking van de sector. Via het programma water OS

heeft NWP met kernadviseur Jan Spit een adviserende rol gespeeld in het tot stand komen van het programma en daarbij de betrokkenheid van de Nederlandse sector gefaciliteerd. In 2017 zal de rol van het PCT opnieuw gedefinieerd worden om optimaal te kunnen bijdragen aan de samenwerking tussen Nederland en Benin binnen de kaders van het bilaterale programma. ●

Effectief netwerk

Het Ghana Netherlands Business and Culture Council (GNBCC), vertegenwoordigt de zakelijke belangen van zowel Ghanese als Nederlandse bedrijven uit verschillende sectoren in Ghana. Meer dan 100 partijen profiteren van het netwerk, diensten en evenementen van GNBCC. GNBCC, dat nauw samenwerkt met de ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden te Accra, richt zich daarbij met name op de volgende diensten:

- Business Development, o.a. haalbaarheidsstudies, marktscans en partnersearches;
- Business Support, met kennis van lokale regelgeving en een groot lokaal netwerk;
- Handelsmissies en evenementen;
- Reisondersteuning.

GNBCC en NWP informeren elkaar over trends en ontwikkelingen, met de focus op de mogelijke toegevoegde

waarde van de Nederlandse watersector. Zo droeg NWP middels het Water OS programma bij aan de deelname van diverse Nederlandse partijen aan de West African Clean Energy & Environment Exhibiton & Conference. Daarnaast zijn twee van de vijf werknemers van GNBCC Young Expert en is één van hen bezig met het opzetten van een lokaal waterplatform voor Ghanese en Nederlandse bedrijven. ●

ETHIOPIË

Versterking rol Nederland

Water heeft binnen het meerjarenplan van de Nederlandse ambassade in Ethiopië een prominente plek gekregen binnen het prioriteitsgebied voedselzekerheid. De ambassade heeft de ambitie om de aanwezigheid van de Nederlandse watersector te vergroten en een meer strategische rol te laten spelen in de Ethiopische watersector. Mede door het aanstellen van een waterspecialist heeft de ambassade capaciteit om deze ambitie verder vorm te geven en uit te bouwen. De nieuw aangestelde waterdeskundige is een voormalige lokale Yepper, Selamawit Yetemegn. Dit is een mooie spin-off van het Young Expert Programma (YEP). ●

EGYPTE

High Level Panel

2016 heeft in het teken gestaan van de voorbereiding van de High Level Panel Meeting die heeft plaatsgevonden in Alexandrië op 12 en 13 januari 2017. Bij deze bijeenkomst komen de panelleden, voorgezeten door Dr. Mohamed Abdel Aaty, Minister of MWRI en Mélanie Schultz-Verhaegen, Minister van Infrastructuur en Milieu, bijeen voor een uitwisseling over activiteiten die vallen onder de Memorandum of Understanding. De drie thema's waar Egypte en Nederland gezamenlijk aan werken zijn rurale sanitatie & afvalwater management, water en agricultuur, en integrale kustzone management. Theo Kleinendorst, van Acaciawater, heeft in 2016 twee missies uitgevoerd in het kader van het 'new land/ community development project' wat zo groot is als de drie provincies Friesland, Groningen en Drenthe.

Dhr. Kleinendorst heeft geconcludeerd dat moderne irrigatietechnieken en 'smart cropping' noodzakelijke oplossingen zijn voor de situatie in Egypte. Een van de conclusies van de panel meeting is dan ook dat er in

2017 verder onderzoek naar gedaan zal worden met onder andere een impact assessment. NWP voert het secretariaat van dit panel en zal ik in 2017 verantwoordelijk zijn voor de activiteiten planning van onder andere deze studies. ●

ZUID-AFRIKA

Eerst zien, dan geloven

Ook in Zuid-Afrika is het belang van een lokaal netwerk niet onopgemerkt gebleven. In de afgelopen vijf jaar heeft het Centre of Expertise (CoE) op een succesvolle manier pilot-projecten van Nederlandse

technologieën in de drinkwatersector weten te stimuleren. 'Seeing is believing' zeggen ze wel in Zuid-Afrika en met de pilot-projecten heeft het CoE zichtbaar kunnen maken wat de toegevoegde

waarde is van Nederlandse technologieën. Het Centre of Expertise is mede opgezet door Vitents Evides International en NWP heeft door de jaren heen een adviserende rol gespeeld. 2016 heeft in het teken gestaan van het verduurzamen van het Centre of Expertise in de Zuid-Afrikaanse markt. Hiervoor heeft NWP samen met de ambassade, VEI en verschillende Zuid-Afrikaanse partners gezocht naar mogelijke institutionaliseringsmogelijkheden in Zuid-Afrika. De uitkomst is dat in 2017 het CoE zal worden opgenomen in SALGA (de Zuid-Afrikaanse variant van de Vereniging Nederlandse Gemeentes -VNG). In het komende jaar zal blijken of op deze manier de connectie van het CoE met Nederland voortgezet wordt en welke mogelijkheden dit biedt voor de Nederlandse sector.

Tico Michels is Manager Internationale Projecten bij Vitens Evides International (VEI) dat Nederlandse waterkennis en -kunde inzet over de grens. Hij komt van Brabant Water, dat zich op 1 april bij VEI aansloot. 'Ik heb aan verschillende sessies deelgenomen. Het was mooi om te zien hoe verschillende Afrikaanse landen op verschillende niveaus bezig zijn met dezelfde uitdagingen. Landen als Zuid-Afrika, Kenia en Uganda zijn duidelijk verder dan bijvoorbeeld Sierra Leone of Mozambique. Tussen die groepen landen vindt veel kennisuitwisseling plaats, zoals we dat in Europa ook kennen.

Een belangrijk thema deze week was natuurlijk het resiliënt maken van de watervoorziening, ook in stedelijke gebieden. Overall, en zeker ook in Zuid-Afrika, wordt gezocht naar oplossingen om op een duurzame manier de uitdagingen van de klimaatverandering tegemoet te treden. Het is een behoorlijk acuut probleem: de droogte zet een enorme druk op de samenleving, en op de watervoorziening. Een ander thema was het hergebruik van afvalwater. Niet specifiek iets voor ons, maar wel voor de Nederlandse sector. Ik kon deze week vaststellen dat er een enorme vraag is naar oplossingen op dat gebied. En een derde thema was het non-revenue water. Tijdens een presentatie werd aangegeven dat het percentage in Zuid-Afrika rond de 37% zou liggen. Daar is heel veel winst te behalen en in Nederland hebben we daar zeker verstand van. Ik denk dat Nederland tijdens de AUW een heel goede indruk heeft achtergelaten. De keynote speech van Henk Ovink maakte grote indruk,

onder meer met zijn boodschap over cocreatie. Het is mooi om te zien hoe hij de mensen echt inspireert. Een succes was ook het goed bezochte netwerkevent, waar Nederlandse bedrijven zich in snel-treinvaart presenteerden. De ambassade, het consulaat en NWP hebben prima werk geleverd. Wat ik meeneem van de AUW is dat Zuid-Afrika een land is met grote uitdagingen en mogelijkheden, waar ook best geld beschikbaar is. De vraag is natuurlijk hoe je dat goed gematcht krijgt. Water is in Zuid-Afrika zeer politiek en dat maakt het lastig. Ik denk dat de relatie tussen bijvoorbeeld VEI en het bedrijfsleven nog krachtiger kan worden, binnen de mogelijkheden die wij daarvoor hebben – het is immers niet onze hoofdtaak. Door onze langjarige nauwe relaties in Zuid-Afrika kunnen we deuren voor het bedrijfsleven op een kier zetten. We brengen graag de Nederlandse technologie onder de aandacht wanneer die goede oplossingen biedt voor de problemen waar het land mee worstelt.' ●

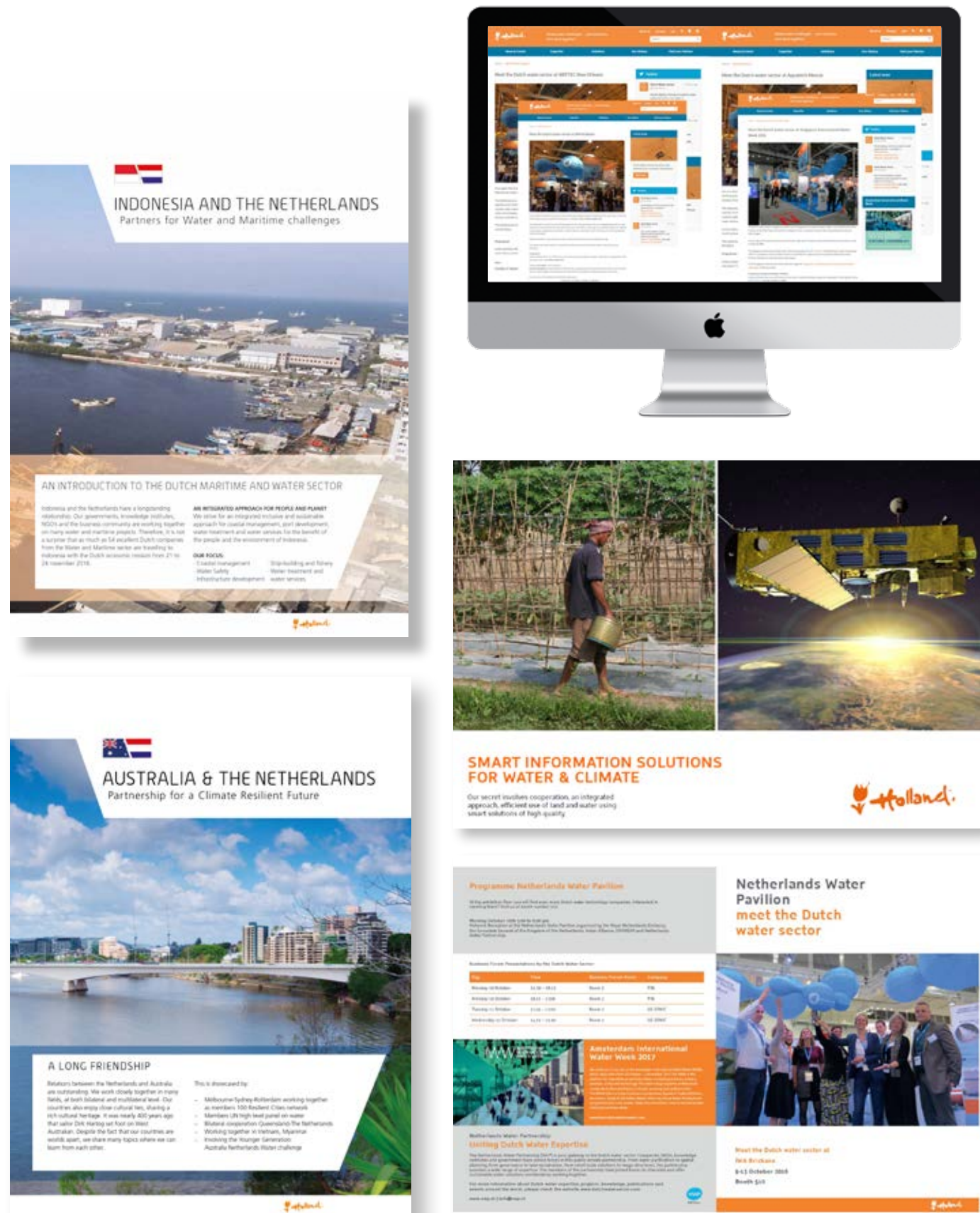
THEMA'S EN EVENTS

INTERNATIONALE BRANDING

Met de slogan 'Let's work together' voert het NWP al meer dan zes jaar succesvol de internationale branding voor de watersector uit in het kader van het programma Partners voor Water. De slogan is gekozen omdat partnership (met landen, partijen, internationale

instellingen etc) centraal staat in de internationale strategie van de Nederlandse watersector. NWP zorgt ervoor dat de internationale communicatiemiddelen elkaar versterken door middel van een consistente boodschap en stijl. www.dutchwatersector.com is de spil in

de internationale branding, met gemiddeld 13.000 bezoekers per maand, waarvan 70% internationaal. Onderstaand een overzicht van de middelen die NWP in 2016 produceerde.

HET NUTRIENT PLATFORM: ACTIEPLAN 'AMBITIE NUTRIËNTEN 2018'

Reststromen zoals afvalwater, zuiveringsslib en mest hebben grote potentie voor het terugwinnen van nutriënten zoals fosfaat, stikstof en kalium; grondstoffen die aan de basis liggen van alles wat groeit en bloeit. De eerste gerecyclede nutriënten vinden hun weg al naar de markt, maar dit is nog geen volwassen markt. De voedingsmiddelen- en chemische industrie, in aanvulling op de landbouw, gaan de komende jaren een grotere rol spelen in de afname van gerecyclede nutriënten. Daarom nam het Nutrient Platform in 2016 het voortouw om de markt voor gerecyclede nutriënten zo snel mogelijk op te schalen. Dit draagt bij aan een circulaire, toekomstbestendige en duurzame nutriënten economie. NWP is host van het Nutrient platform en organiseert de samenwerking voor de deelnemers.

- Het aanbod van gerecyclede nutriënten beter te laten aansluiten op de vraag vanuit de landbouw en industrie.
- Wet- en regelgeving rondom afval en grondstoffen in Nederland en Europa zodanig te harmoniseren dat het nutriëntenrecycling in de circulaire economie stimuleert.
- De bewustwording over de eindigheid, geopolitieke afhankelijkheid en milieu-problematiek rondom nutriënten te vergroten.
- Mogelijkheden uit te zoeken voor prikkels die duurzaam nutriëntengebruik stimuleren, zoals certificering en groene labeling.

Deze acties vormen een eerste aanzet richting een volwassen markt voor gerecyclede nutriënten.

Met het actieplan 'Ambitie Nutriënten 2018', gepresenteerd op 5 oktober 2016, willen de leden van het Nutrient Platform zich gezamenlijk inspannen om onder andere het volgende te realiseren. Wouter de Buck, secretaris van het Nutrient Platform: "Het actieplan is de opvolger van het Ketenakkoord Fosfaatkringloop dat in 2011 door de deelnemers van het Nutrient Platform werd ondertekend. De doelen die we ons daarmee hadden gesteld, hebben we gehaald en daar zijn alle deelnemers terecht trots op. We hebben er als platform aan bijgedragen dat er een nieuwe categorie 'Herwonnen fosfaten' onder de Meststoffenwet tot stand is

gebracht; een basisvoorwaarde voor het vermarkten. Ook is er veel bereikt op het gebied van toepassingen in de praktijk, denk maar aan de Biofosfaat-fabriek, SaNiPhos en de Energie- en Grondstoffenfabriek. Staatssecretaris Dijkema was heel positief over het actieplan en legde uiteraard de link naar het Rijksbrede programma circulaire economie. Ze noemde gerecyclede nutriënten 'het nieuwe goud'. Dat heeft te maken met het feit dat we, met onze intensieve veeteelt, een belangrijk exportland van bijvoorbeeld teruggewonnen fosfaat kunnen worden. Dat biedt ook grote kansen voor watertechnologie." ●

ANDERE NUTRIENT PLATFORM HIGHLIGHTS 2016:

DECEMBER 2015 (AANZET VOOR 2016)

Gesprek met Tweede Kamerleden over nutriënten en de circulaire economie.

DECEMBER 2015 – MAART 2016

Vier aangenomen Kamermoties rond nutriënten, onder andere om de afvalstatus van nutriënten te beëindigen en de kwaliteit van de grondstof voorop te stellen in plaats van de afkomst.

APRIL

Dialogo met vertegenwoordigers van de ministeries van I&M en EZ over de invulling van de aangenomen moties door de Tweede Kamer en het Rijksbrede Programma Circulaire Economie. Een deel van de punten die het Nutrient Platform aandraagt, wordt opgenomen in het Rijksbrede programma.

MEI: ONDERZOEKSPROJECT ANDERE NUTRIËNTEN

De focus van nutriëntenrecycling lag vooral op fosfaat, maar er zijn meer nutriënten die dezelfde problematiek kennen en ook hergebruikt kunnen worden. Het Nutrient Platform heeft voorgesteld een onderzoek uit te voeren naar de mogelijkheden om ook andere nutriënten te recycleren. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu stelt hier middelen voor beschikbaar.

9 JUNI: 'HUMUS REDT HET KLIMAAT'

Bijeenkomst voor medewerkers van de ministeries I&M en EZ over het belang van organische stof in de Nederlandse bodem. Bodem, nutriënten en klimaat zijn nauw met elkaar verbonden. Vervolg van het gesprek is de nog te vormen 'Humus Coalitie', van verschillende partijen die belang hebben bij het terugbrengen van organische stof in de Nederlandse bodem.

14 JUNI: GHANA

Werksessie over internationale kansen voor het sluiten van nutriëntenkringlopen. Hoe kunnen we de kennis die Nederland als koploper heeft, internationaal verzilveren? Kansen in Ghana gesignaleerd; vervolgens gingen GMB (duurzame oplossingen water, energie en grondstoffen) en Wageningen University and Research Centre (WUR) mee met het bezoek van NWP aan Ghana in september.

5 OKTOBER: PRESENTATIE ACTIE-PLAN AMBITIE 'NUTRIËNTEN 2018'
Staatssecretaris Sharon Dijkema gaf het officiële startschot door de ambitie, net als alle andere leden, te voorzien van een handtekening.

13-14 OKTOBER: LOMBARDIJE, ITALIE

De provincie Lombardije kent grote uitdagingen op het gebied van lucht- en waterkwaliteit. Zowel de uitstoot van stikstof vanuit de veehouderij als de uitspoeling van fosfaat en stikstof vanuit afvalwater dwingt de regio om op korte termijn met oplossingen te komen. Om die reden heeft de provincie Lombardije samen met de provincie Zuid-Holland de workshop 'Nutrients in the circular economy' en een veldbezoek georganiseerd. Het bezoek werd begeleid door gedeputeerde van Zuid-Holland Rik Janssen en minister van Lombardije Claudia Terzi. Een kleine groep partijen is om tafel gegaan om de eerste contouren te schetsen van een mogelijk samenwerkingsproject waarmee nutriënten kunnen worden teruggewonnen op de afvalwaterzuivering en in de drainagekanalen van de akker. Het Nutrient Platform faciliteert de verdere opzet hiervan.

NOVEMBER

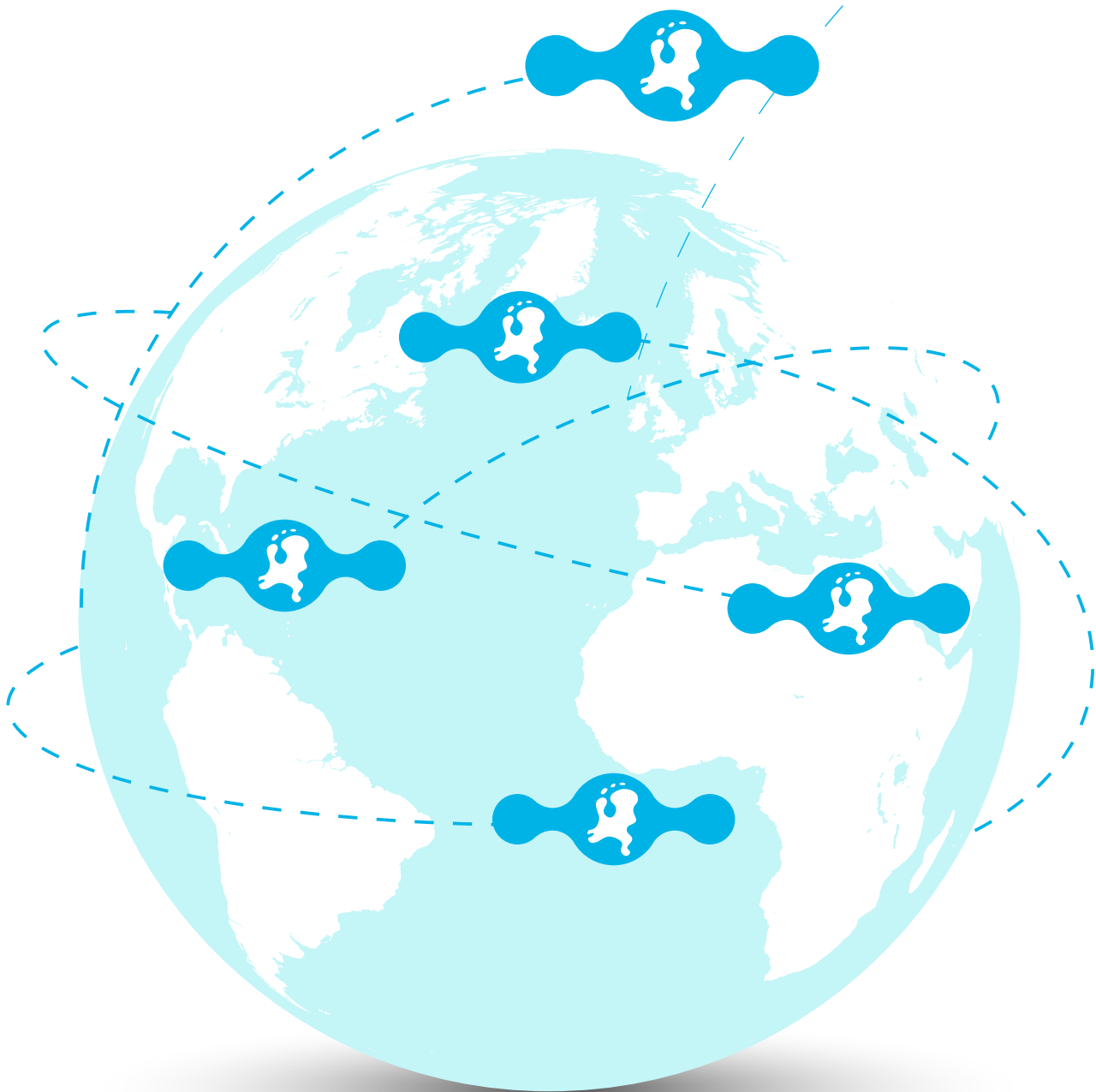
Nutrient Platform presenteert het Position Paper Herziening Meststoffenverordening naar aanleiding van nieuw Europees beleid op dit gebied. Daarnaast heeft het secretariaat het initiatief genomen om een ronde tafel evenement te organiseren voor de leden van het Europees Parlement. Deze heeft inmiddels plaatsgevonden en is gehost door Gerben Jan Gerbrandy (D66/ALDE).

OVER HET NUTRIENT PLATFORM

Sinds 2011 zijn bedrijven, kennisinstellingen, NGO's en ministeries verenigd in het Nutrient Platform met als doel de nutriëntenkringloop te sluiten door het creëren van een Europese markt voor gerecyclede nutriënten. Het Nutrient Platform is uitgegroeid tot een netwerk van 36 partijen uit o.a. de voedingsmiddelenindustrie, landbouw, watersector, meststoffensector en afvalverwerking. Vanuit de leden van het platform zijn verschillende nieuwe initiatieven ontstaan zoals de Biofosfaat-fabriek, SaNiPhos en de Energie- en Grondstoffenfabriek. De samenwerking heeft inmiddels geleid tot 4 aangenomen moties in de Tweede Kamer over de einde-afvalstatus en prioriteren van de kwaliteit van gerecyclede nutriënten in plaats van de herkomst. Ook is er op aangeven van de leden van het Nutrient Platform een nieuwe categorie 'Herwonnen fosfaten' onder de Meststoffenwet tot stand gebracht. Het Ketenakkoord Fosfaatkringloop dat in 2011 door de deelnemers van het Nutrient Platform werd ondertekend, wordt nu opgevolgd door het actieplan. 'Ambitie Nutriënten 2018'. Nederland streeft hiermee als eerste land een volwassen markt te creëren voor gerecyclede nutriënten. Het Nutrient Platform wordt gehost door NWP.

Internationale beurzen en congressen: DUURZAAM DE WERELD ROND

NWP was de eerste die landenpaviljoens introduceerde op internationale beurzen. Sindsdien gaan veel bedrijven graag mee in de gezamenlijke vertegenwoordiging van de sector. En ze ondervinden in de praktijk de voordelen: een betere zichtbaarheid, meer netwerkmogelijkheden en veel organisatie die je uit handen wordt genomen. Vervolgens was NWP ook de eerste om te pionieren met een duurzame aanpak. Ontwerpbureau Five Spices introduceerde opblaasbare watermoleculen, een nieuwe manier om standbouw opnieuw te gebruiken. Hiernaast een kort reisverslag van de opblaasbare molecuul.

**SINGAPORE
INTERNATIONAL
WATER WEEK**
10 - 14 juli 2016
Singapore

DEELNEMENDE PARTIJEN

Aquatech Global Events, Berghof, Berson UV, City of Rotterdam, Deltares, Enviro-Pure Foundation, GSC3, KuiperCompagnons, Royal HaskoningDHV, TNO, Water Alliance, Amsterdam International Water Week

HOLLAND INNOVATION & INSPIRATION HOTSPOT

Berghof, BWA, Fleet Cleaner, Wetsus.

HIGHLIGHTS

Aboutaleb en Henk Ovink spreken op netwerkborrel, Waternet en PUB tekenen MoU, Villagepump en Weida tekenen MoU, nieuw kantoor Berghof officieel geopend, Minister of State of Singapore ontvangt in Paviljoen een magazine over samenwerking tussen Nederland en Singapore, Berghof en Aquaporin kondigen ontwikkelen van forward osmosis technologie aan, match making met EU pavilion.

IFAT
30 mei - 3 juni 2016
Duitsland

DEELNEMENDE PARTIJEN

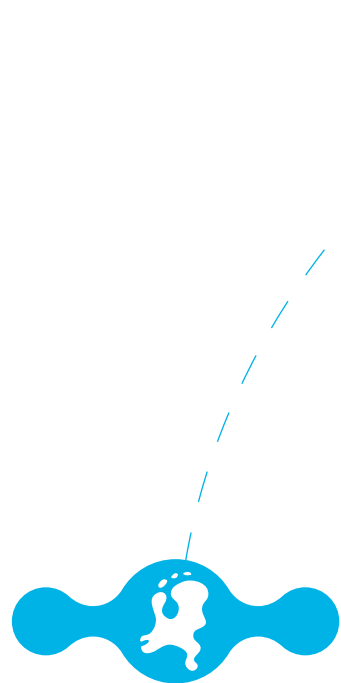
Aquatech Global Events, Berson UV, Blue Leg Monitor, Bosman Watermanagement, Econvert Water&Energy, Eijkelkamp Soil&Water, ESEP, Hubert, I-Real, ISS Tanks, KTB Machinery, LG Sonic, Membrane Systems Europe, Microlan, Royal HaskoningDHV, Van Heck, Van Remmen UV-Techniek, Water Alliance, Amsterdam International Water Week.

HOLLAND INNOVATION & INSPIRATION HOTSPOT

BWA, Fleet Cleaner, Wetsus, I-real, AWT Watertreatment, Holland Water/Ulfima.

HIGHLIGHTS

Ruime Nederlandse vertegenwoordiging, Innovation Day door Berghof, Paques toont nieuwe versie van Biopaq anaerobische effluent behandeling.

WEFTEC

24 - 28 september 2016
Verenigde Staten

DEELNEMENDE PARTIJEN

Amsterdam International Water Week, DMT Clear Gas Solutions, Global Water Engineering, LG Sonic, NEDAP, Royal HaskoningDHV, Sustec, Water Alliance Holland Innovation & Inspiration Hotspot: Berghof Membrane Technology, BWA, Fleet Cleaner, Wetsus.

HIGHLIGHTS

netwerkbijeenkomst met als spreker de consul-generaal, Nathalie Olijslager-Jaarsma en aanwezigheid van Sigrid Johannis van de afdeling Innovation, Science & Technology van de Nederlandse Ambassade in Washington, Sigrid Johannis.

Lunchpresentatie WEF over het LIFT programma. Met dit programma kunnen Nederlandse ondernemers worden geholpen om een positie te veroveren op de Amerikaanse markt.

Royal HaskoningDHV heeft een overeenkomst gesloten met Aqua-Aerobic Systems.

IWA WORLD WATER CONGRES & EXHIBITION

9 - 13 oktober 2016
Australië

DEELNEMENDE PARTIJEN

Amsterdam International Water Week, Aquatech Global Events, Berson UV, Eijkelkamp Soil&Water, Eliquo Water & Energy, EBC Foundation, LG Sonic, MTD, Netherlands -Australia Coaliton on Climate Extremes, PLAMA, Springer Nature, Vewin, Water Alliance.

HIGHLIGHTS

Business Forum sessies door LG Sonic en PIB Consortium Australië, netwerkreceptie.

ANNEMIEKE VAN ZUYLEN, MANAGER EVENTS BIJ NWP:

"Met financiering van Partners voor Water en het programma Strategische beurzen organiseert NWP ieder jaar verschillende Netherlands Water Pavilions op beurzen wereldwijd. Ieder jaar doen we onderzoek naar de wensen van de sector, vervolgens maken we een voorstel voor de evenementen waar we heen gaan. Voor het ontwerp van de paviljoens vragen we altijd een offerte aan bij verschillende bureaus. Ontwerpbureau Five Spices won de opdracht met een ontwerp dat deels hergebruikt kan worden."

ERIK HOEBERGEN, FIVE SPICES:

"De paviljoens worden op verschillende plekken op de wereld opgebouwd. Daarom hebben wij een watermolecuul van heel dun materiaal gemaakt, dat opgeblazen wordt met een ventiel. Drie moleculen passen in een gewone koffer. Dat scheelt heeft veel met handling en transportkosten. Alle andere materialen zijn lokaal geproduceerd of gehuurd. De aanpak is daarmee zo efficiënt en duurzaam mogelijk."

PROBLEMEN HELPEN OPLOSSEN EN NEDERLAND POSITIONEREN

Regelmatig doen buitenlandse overheden of hulporganisaties een beroep op Nederlandse waterexpertise. Om daar snel op in te kunnen spelen, richtte de Nederlandse overheid het Dutch Risk Reduction Team (DRR-Team) en Dutch Surge Support (DSS water) op. Het mes snijdt hier aan twee kanten: Nederlandse expertise wordt ingezet om te helpen bij het oplossen van waterissues en de internationale positie van de Nederlandse watersector wordt verstrekt.

RVO voert deze opdracht uit en vroeg NWP om een pool van experts uit de watersector op te zetten die snel kunnen worden uitgezonden. NWP stuurt oproepen uit naar experts op verzoek van RVO en verzorgt de DRR en DSS websites. Ook verzorgt NWP voor het DRR-Team de zogenoemde 'sectorscans', onderzoeken naar de activiteiten van en kansen voor de Nederlandse watersector in een land waar een missie naartoe gaat. Dutch

Surge Support (DSS water) verleent op verzoek van internationale humanitaire organisaties snel adequate noodhulp bij watergerelateerde rampen. Experts kunnen ingezet worden op water en sanitatie, water resources management en watervoorziening. DSS water is een initiatief van de Nederlandse overheid, in nauwe samenwerking met de Nederlandse watersector en het Nederlandse Rode Kruis. ●

31 EXPERTS ZIJN OP MISSIE GEWEEST VOOR HET DRR-TEAM

10 MISSIES NAAR 11 LANDEN

- Marokko (januari 2016)
- Peru en Ecuador (januari 2016)
- Costa Rica (maart 2016)
- Bosnië en Herzegovina (april 2016)
- Bulgarije (mei 2016)
- Argentinië (mei/juni 2016 en oktober 2016)
- Bhutan (juli 2016)
- Palau (augustus 2016)
- Tonga (november 2016)
- Thailand (november 2016)

➤ Ele Jan Saaf (<i>SaafConsult</i>)	➤ Marcela Busnelli (<i>Royal HaskoningDHV</i>)
➤ Marc van Dijk (<i>Deltares</i>)	➤ Matthijs Kok (<i>HKV/ TU Delft</i>)
➤ Rutger Perdon (<i>Royal HaskoningDHV</i>)	➤ Meindert Van (<i>Deltares</i>)
➤ Otto de Keizer (<i>Deltares</i>)	➤ Sjef IJzermans (<i>WaterPartner</i>)
➤ Argentinië en Peru/Ecuador	➤ Palau en Tonga
➤ Monica Altamirano (<i>Deltares</i>)	➤ Fred de Bruijn (<i>Witteveen+Bos</i>)
➤ Jana Steenbergen (<i>Sweco</i>)	➤ Marcela Laguzzi
➤ Klaas de Groot (<i>Arcadis</i>)	➤ (<i>DWA – Waterschap Brabantse Delta</i>)
➤ Monica Altamirano (<i>Deltares</i>)	➤ Otto de Keizer (<i>Deltares</i>)
➤ Albert Wiggers (<i>Royal HaskoningDHV</i>)	➤ Marina Gatón (<i>Wereld WaterNet</i>)
➤ Winfried Pietersen (<i>zelfstandige</i>)	➤ Irene Pohl (<i>RebelGroup</i>)
➤ Job Udo (<i>HKV Lijn in Water</i>)	➤ Maarten van Waterloo (<i>Acacia Water</i>)
➤ Peter Glerum (<i>zelfstandige</i>)	➤ Ben Lamoree (<i>Lamoree Consult</i>)
➤ Marco Hartman (<i>HKV Lijn in Water</i>)	➤ Mathijs van Ledden
➤ Jana Steenbergen (<i>Sweco</i>)	➤ (<i>Royal HaskoningDHV</i>)
➤ Arthur Kors (<i>Rijkswaterstaat</i>)	➤ Adri Verweij (<i>Flood Consult</i>)
➤ Klaas de Groot (<i>Arcadis</i>)	➤ George van der Meulen (<i>Compuplan</i>)
➤ 2x voor Argentinië	➤ Anurat Kaecha (<i>Arcadis</i>) Thailand
➤ Rik Beekx (<i>LievenseCSO</i>)	

DRR-TEAM: WATER-GERELATEERDE RAMPEN VOORKOMEN EN HELPEN MET WEDEROPBOUW

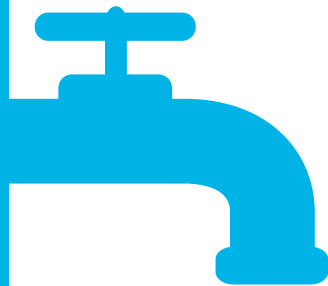
Het DRR-Team (Dutch Risk Reduction Team) staat voor de beste Nederlandse waterexpertise die snel ingezet kan worden op verzoek van buitenlandse overheden bij het voorkomen of het beperken van watergerelateerde rampen. Het betreft geen noodhulp, maar kennis en expertise op gebied van waterbeheer, waterveiligheid en watervoorziening ter ondersteuning van wederopbouw en preventie. Het ministerie van Buitenlandse Zaken en het ministerie van Infrastructuur en Milieu hebben samen met de brede Nederlandse Watersector het Dutch Risk Reduction Team in het leven geroepen. ●

DRR-Team tijdens een missie in Peru

ANDERE HIGHLIGHTS

- **Panama-Netherlands Water Dialogue:** In november 2016 is de Panama-Netherlands Water Dialogue afgerond. In vier bijeenkomsten, wisselend in Panama en Nederland, hebben experts van beide landen zich gebogen over ontwerpen en herziening van regelgeving om stedelijke overstromingen in Panama Stad en omgeving te voorkomen. De Water Dialogues komen voort uit de aanbevelingen van de DRR-Team scoping missie naar Panama in april 2015. Ze zijn uitgevoerd in opdracht van Panama Stad en georganiseerd met lokale coördinatie vanuit Wetlands International en met steun van de Nederlandse ambassade in Panama.
- **Langetermijnvisie voor bescherming kust Filipijnen:** In juli 2016 is een lange-termijnvisie gepresenteerd voor de bescherming van de kust van Tacloban en Palo. Een multidisciplinair team met experts van Royal HaskoningDHV, Deltares, Arcadis, Wetlands International, Rode Kruis, RebelGroup en Van Oord heeft de visie opgesteld in opdracht van de Philippine Reclamation Authority (RPA) en met financiering door de Nederlandse overheid vanuit de DRR-Team faciliteit. In juli 2014 is het DRR-Team op verzoek van de overheid van Filipijnen naar het land geweest, naar aanleiding daarvan is een opdracht in de markt gezet waarbij het ontwikkelen van een kuststrategie voor Tacloban is uitgewerkt.
- **Teamleidersbijeenkomst:** Op 14 juni kwamen de teamleiders van het DRR-Team voor de vijfde keer bijeen om ervaringen uit te wisselen.
- **Delegated Representative Albanië:** Eind oktober is mevrouw Enkelejda Gjinali voor 1 jaar aangesteld als Delegated Representative voor Water in Tirana. Zij zal het komende jaar 2 dagen per week, in samenwerking met de Nederlandse ambassade, werken aan het versterken van de watersector in Albanië en het stimuleren van activiteiten van Nederlandse bedrijven en organisaties in Albanië.

Aantal sectorscans:
3

met in totaal
41 reacties

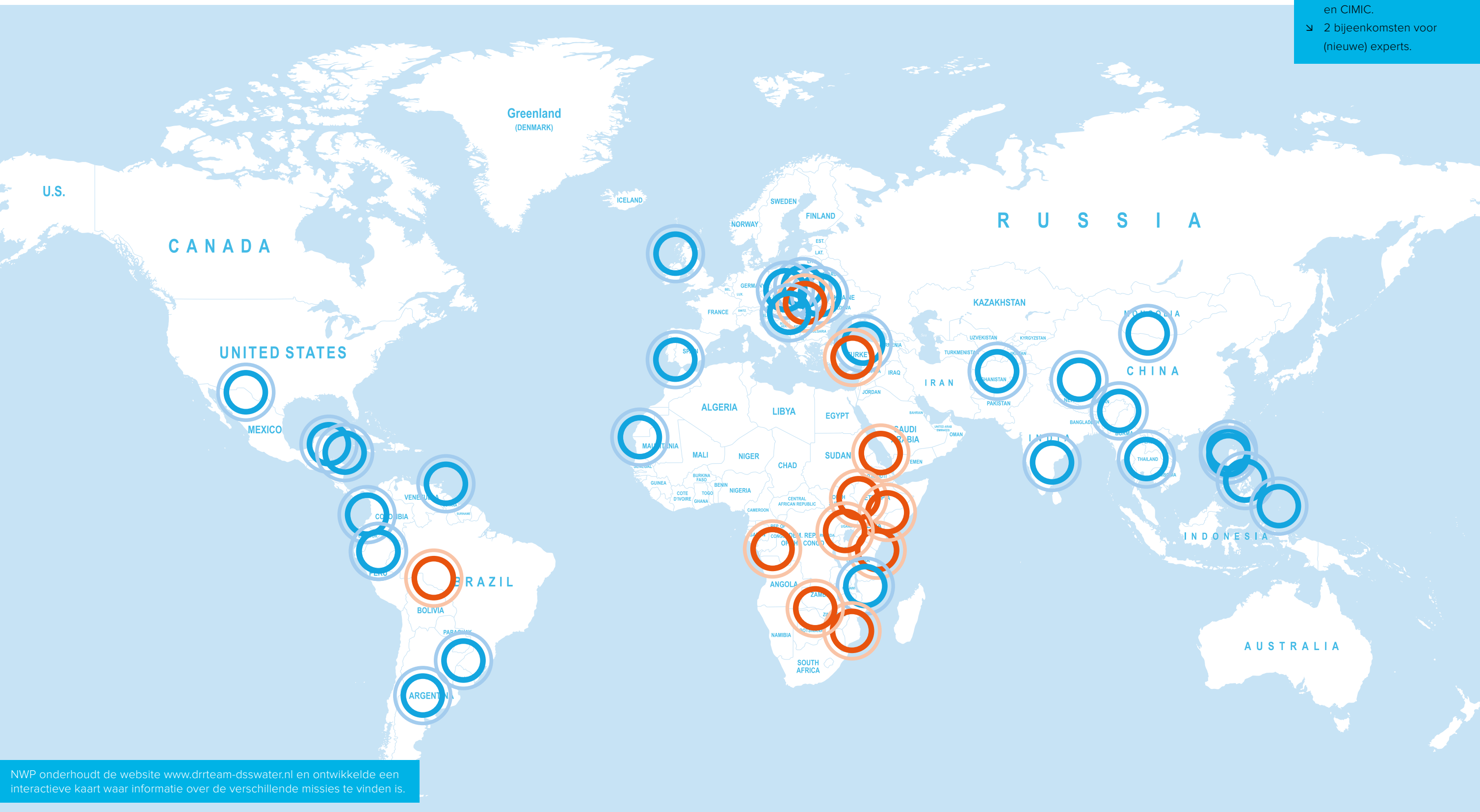
DSS WATER:
82 EXPERTS
IN DE DATABASE

10 MISSIES, 11 EXPERTS

- Bolivia – UNOCHA, Wybrand van Ellen
- Swaziland – UNICEF, Cas Verhoeven
- Botswana – UNICEF, Aida Moughawech
- Angola – UNICEF, Geert Kroon
- Malawi – UNICEF, Han Kok
- Tanzania – UNHCR, David Soulsby
- Uganda – UNHCR, David Soulsby en Harmen van den Berg
- Gaza – UNOCHA, David Soulsby
- Libanon – UNICEF, Gert de Bruijne, Gada Zeidan en Jan Spit
- Macedonië – EU, Jan Leentvaar

HIGHLIGHTS

- 2 trainingen voor experts:
‘Wash in Emergencies’ (WIE)
in juli georganiseerd door UNICEF
en UNHCR en in november een
WASH-training voor drinkwater-
en sanitatie specialisten in
samenwerking met RedR
en CIMIC.
- 2 bijeenkomsten voor
(nieuwe) experts.

Wybrand van Ellen is via DSS water voor een periode van 3 weken uitgezonden naar Bolivia. Hij werkt daar als hydrologisch expert voor UNOCHA, om het land te helpen bij de droogteproblematiek. Het is de eerste inzet van Wybrand via DSS water bij noodhulp op verzoek van een internationale hulporganisatie. In zijn blog geeft hij een update van zijn missie.

DROOGTE

‘Op 8 september, om 4 uur ‘s nachts kwam ik met mijn Engelse counterpart Andy aan in ons hotel in La Paz. Dankzij de jetlag was ik om 6 uur klaarwakker. Tijd genoeg om nog eens alle documentatie door te nemen om te achterhalen wat we eigenlijk geacht werden te doen.

De eisen voor uitzending waren geweest: geohydrologische opleiding, de Spaanse taal beheersen en per direct beschikbaar zijn. Het doel was de regering te ondersteunen bij het uitvoeren van diepe boringen en bij het bedenken van oplossingen voor de droogteproblematiek. Andy en ik hadden beiden het idee dat we ons op basis van deze informatie niet goed hadden kunnen voorbereiden op de missie. Tijdens de eerste vergaderingen diezelfde dag krijgen we gelukkig duidelijkheid: al jarenlang kampt Bolivia tijdens de droge periode (april – september) met hevige droogtes in sommige delen van het land. De oplossing wordt vrijwel direct

gezocht in het plaatsen van nieuwe putten. Men wil nu structurele maatregelen formuleren en uitvoeren. Daarnaast bestaat onze opdracht eruit om de kwaliteit van het veldwerk dat vooraf gaat aan de daadwerkelijke boringen te beoordelen.

Inmiddels zijn we ruim een week aan het werk en hebben we gesproken met vertegenwoordigers van verschillende ministeries, de VN en de EU en daarnaast met talloze experts van watergerelateerde instellingen. Ook hebben we één dag gekeken naar hoe men hier geofysische prospectiemethoden toepast en een boring uitvoert.

BOREN EN BOREN

Het is nog te vroeg om met definitieve conclusies te komen – we zitten hier nog tot 28 september – maar het lijkt er sterk op dat er verschillende problemen spelen:

- Het is een feit dat er niet heel veel neerslag valt in de twee gebieden

die wij onderzoeken (Cochabamba in centraal Bolivia en los Chacos in het zuidoosten, tegen de grens met Paraguay aan), maar de negatieve effecten hiervan worden versterkt door het feit dat men, in plaats van het controleren van de huidige watervoorzieningssystemen (werkt de pomp nog goed? Zijn er wellicht lekkages?) direct denkt aan het plaatsen van nieuwe putten, soms op slechts enkele meters van al bestaande putten.

- Een ander probleem is dat men geen enkel gebruik maakt van de weinige data die voorhanden zijn. Kort door de bocht gesteld is de volgende cyclus te onderscheiden: er is sprake van een watertekort, men wil meer water, wil dus een nieuwe put en deze moet het liefst zo dicht mogelijk bij een dorp worden geplaatst. De (hydro)geologische omstandigheden worden over het algemeen niet meegenomen bij de besluitvorming. Vervolgens wordt een zo diep mogelijke put geboord waarin een zo krachtig mogelijke pomp wordt gehangen.

En dan maar pompen tot het debiet afneemt of de kwaliteit onvoldoende wordt. Dan begint de cyclus opnieuw. Op vrijwel alle niveaus, van ministerie tot boorploegen, lijkt men fragmentarisch werken te prefereren boven het helpen opzetten van een (geo)hydrologische database. Men is niet bovenmatig geïnteresseerd in het vergroten van de kennis over de opbouw van de ondergrond; slechts mondjesmaat wordt een lithologische beschrijving opgeleverd na afloop van de boring. Het enige dat telt is: heeft de boring geresulteerd in water, ja of nee. Men is niet geïnteresseerd in wat voor andere data dan ook.

- Debet aan de problematiek is ook de manier waarop men omgaat met watervraag en -aanbod. Is het in onze ogen een normale gang van zaken

het wateraanbod af te stemmen op de vraag, in Bolivia is het gebruikelijker een bepaald streefdebet op te leggen (het is lastig te achterhalen wie verantwoordelijk is voor het in de booropdrachten genoemde debiet), zonder te kijken naar hoeveel water er eigenlijk nodig is in een gemeente. Het grondwaterbeheer is niet gericht op een duurzaam gebruik van de put, en dus van de aquifer, maar op de maximalisering van het debiet.

- Ook zijn er institutionele problemen: het lijkt erop dat de ministeries van Defensie en van Milieu en Water en de Geologische Dienst onvoldoende samen zoeken naar oplossingen voor de droogte. Het plaatsen van de boringen valt onder de werkzaamheden van COFADENA, (Corporation of Armed Forces for National Development), terwijl het bureauwerk wordt uitgevoerd door VIDECI (Vice Ministry of Civil Defence). COFADEA voert, zoals het militairen

betaamt, het contract tot op de letter uit. Staat er dat er 5 boringen moeten komen, elk tot 160 meter, dan zal dat ook gebeuren. Ook als één enkele put tot bijvoorbeeld 100 meter al meer dan genoeg water kan leveren voor een dorp. Terugkoppeling met VIDECI vindt niet plaats.

VERANDERING

Onvoldoende (geo)hydrologische voorbereiding, onvoldoende communicatie zorgt er zo voor dat veel geld verspilld wordt. Door op deze manier te blijven werken blijft het zoeken naar grondwater een loterij: soms heb je geluk en soms niet. Er zal nog heel wat water door de Rijn moeten stromen voor deze manier van werken verandert. Bij ministeries, bij commerciële boormaat-schappijen maar ook al tijdens de studie op de universiteit moet het besef worden bijgebracht dat men structureel verkeerd bezig is. Aan ons de taak om de zaadjes voor verandering op de juiste plaatsen te planten. ●

NIEUWE OPLOSSINGEN VOOR FINANCIERING WATERPROJECTEN

*Klimaatverandering en bevolkingsgroei vragen om grote investeringen in waterprojecten. Aanvullende financiering is nodig omdat publieke financiering alleen niet voldoende is. Daarom zette NWP de afgelopen jaren in op andere financieringsbronnen: van pooled funds tot investeerders, van Wereldbank tot Europese fondsen. Kiffwa, de Kenyan Innovative Financing Facility for Water, is een vooruitstrevend project op dit gebied, geïnitieerd door de ambassade in Nairobi. **Joris van Oppenraaij**, verantwoordelijk voor Appropriate Finance bij NWP, vertelt erover.*

"Kenia is een transitie land. Daarom stopt eind 2019 de ontwikkelingshulp van de Rijksoverheid. Dat betekent natuurlijk niet dat daarna alles van een leien dakje zal gaan. Ook in de jaren daarna is er veel geld nodig om achterstanden weg te werken en de groei in stand te houden. Dat vraagt om nieuwe financiële oplossingen. De Kenyan Innovative Financing Facility for Water (KIFFWA) probeert aan die vraag tegemoet te komen. NWP werkt (in opdracht van de Nederlandse ambassade in Nairobi) aan de vormgeving van KIFFWA. Begin februari 2016 werd het initiatief op bescheiden wijze gepresenteerd tijdens het congres van de African Water Association in Nairobi.

Kenia staat op watergebied voor enorme uitdagingen. De vraag stijgt de komende jaren sterk en dat vergt zeer hoge investeringen. Het National Water Plan 2030 gaat uit van 2 miljard dollar per jaar. Dat kan niet allemaal uit publieke budgetten komen, dus andere bronnen zijn noodzakelijk. Kiffwa is een nieuwe manier om naar de financiering van toekomstige waterprojecten te kijken. Eigenlijk zijn we bezig een water-projectontwikkelaar op te richten, die projecten en financiële partijen bij elkaar brengt en zo zorgt dat die projecten uitvoerbaar worden. Net zoals projectontwikkelaars voor onroerend goed dat doen. KIFFWA richt zich in het bijzonder op het verschaffen van kapitaal en financiële expertise voor de startfase van waterinitiatieven, zodat ze aantrekkelijk worden voor (private) financiering van de feitelijke realisatie van het initiatief. Het gaat, zoals dat in banktermen heet, om het bereiken van 'financial close' van initiatieven. We staan aan het begin van de weg, we zetten de eerste stappen in het opstellen van het business plan, de identificatie van mogelijke initiatieven en het inrichten van een zelf-verzorgende lokale organisatie die er straks verantwoordelijk voor

wordt. KIFFWA is een initiatief van de Nederlandse ambassade in Nairobi. Als NWP spelen we nu, in opdracht van en gefinancierd door de ambassade, vooral een vormgevende rol. Parallel zijn we ook al bezig met een voorzichtige start van KIFFWA met een eerste concrete 'fast track'-activiteit, het Kenya Pooled Water Fund (KPWF). Dat wordt een obligatiefonds van waaruit langlopende leningen aan drinkwaterbedrijven (Water Service Providers) worden verstrekt." Het KPWF is ook uitvoerig besproken in het toonaangevende Global Water Intelligence.

VEELBELOVEND

Lieke Nijk van Vitens Evides International woont en werkt in Nairobi en is betrokken bij nieuwe financieringsprojecten: 'De vraag naar water wordt steeds groter, en daar is extra financiering voor nodig. Dat maakt KIFFWA (Kenya Innovative Finance Facility for Water) zo interessant en veelbelovend, omdat er dan commercieel geld beschikbaar komt en toegankelijk wordt voor de watersector.'

ANDERE ACTIVITEITEN ROND FINANCIERING IN DE WATERSECTOR:

MASTERCLASS WATER AND FINANCE

NWP organiseerde op 7 en 8 december in samenwerking met een aantal partners een tweedaagse Masterclass over het opzetten van een solide business case voor het verkrijgen van financiering voor waterprojecten. De workshop werd gegeven door Hessel Schuurman (Watrix), Jarit van de Visch (Royal HaskoningDHV)

en Gerbrand van Bork (Ecorys), ervaren ontwerpers van business cases en opstellers van projectvoorstellen met praktijkervaring in de financiering van waterprojecten. Vanuit het NWP netwerk blijkt er veel belangstelling te zijn voor dit soort Masterclasses. In totaal deden nu 15 cursisten mee aan deze masterclass waarvan 10 NWP deelnemers.

CONTACT MET INTER- NATIONALE FINANCIËLE INSTELLINGEN

De Wereldbank, de Asian Development Bank en Europese fondsen zoals de EIB zijn voor de Nederlandse watersector belangrijke partners. NWP wil de brug slaan tussen deze instellingen en de sector, onder meer door het ondersteunen van het waterpartnerschap dat tussen de Wereldbank en het ministerie van Buitenlandse Zaken is gesloten. Op het gebied van water

is Nederland kennispartner van de Wereldbank, regelmatig komen internationale delegaties hier projecten bekijken en kennis uitwisselen. De delegaties bestaan uit beleidsmakers, lokale bestuurders, projectmanagers en andere sleutelfiguren die betrokken zijn bij water-investeringsprogramma's van de Wereldbank. Gedurende vijf dagen bekijkt de groep veel aansprekende

Jacob Jan Vreugdenhil,
projectleider WASH bij de NGO
Woord en Daad nam deel aan de
masterclass: "Ik sta er nu steviger in,
ik weet beter waar het om draait,
ik kan de goede vragen stellen. Dus
ik denk dat ik het geleerde zeker kan
toepassen bij subsidie-aanvragen.
Daarnaast is het ook in het algemeen
nuttig geweest, want we zijn bezig
om in al onze projecten de financiële
duurzaamheid beter neer te zetten.
Daarbij komt mijn nieuw verworven
kennis zeker van pas."

projecten en gaat de dialoog aan
over de Nederlandse aanpak voor
overstromingsbeheersing en integraal
stedelijk waterbeheer. In 2016 heeft
NWP twee Wereldbank study tours
georganiseerd, één voor landen uit
de Balkan en een tweede in september
voor Wereldbank-delegaties uit Brazilië,
Colombia, Tanzania, Ethiopië, Niger, Irak
en India.

Maarten Gischler van het waterteam van het ministerie van Buitenlandse Zaken, financier van de study tour over de tour in september:
"Het was een dynamische groep, ze vroegen ons het hemd van het lijf, ze waren gemotiveerd om maximaal van de study tour te leren. Zoals verwacht sprak het concept van Ruimte voor de Rivier hen zeer aan. Ook was er veel belangstelling voor onze manier van financiering en aanbesteding, die een stevige en duurzame basis legt voor waterbeheer, redelijk beschermd tegen veranderende politieke winden. Ik hoop dat de delegaties die inspiratie nu meenemen in hun onderhandelingen over hun investeringsprogramma's met de Wereldbank. Want dat schept ook weer kansen voor de Nederlandse sector. We hopen dat de indrukken die de bezoekers de hele week hebben gekregen, er ook voor zorgen dat ze later denken: 'In Nederland hadden ze dat goed geregeld. Let's call in the Dutch.' Dan hebben we het goed gedaan."

EXPERTS WERELDBANK

NWP was betrokken bij de selectie van posities voor de strategische detachering van zes Nederlandse experts bij de Wereldbank, eveneens onderdeel van het partnerschap tussen Nederland en de WB. Naar verwachting zullen deze experts begin 2017 bij de Wereldbank beginnen. NWP gaat zorgen

voor een goede koppeling tussen de experts en de Nederlands watersector.

NWP was in 2016 ook nauw betrokken bij de organisatie van de Asia-Netherlands Water Learning Week met de Asian Development Bank en UNESCO-IHE als opdrachtgever.

PUBLICATIE: 'ENHANCING ACCESS TO CLIMATE FUNDS'

NWP heeft in opdracht van Partners voor Water in kaart gebracht wat de meest relevante klimaatfondsen (internationaal en EU) en in welke mate deze instrumenten toegankelijk zijn voor Nederlandse partijen. Van deze selectie is de publicatie 'Enhancing Access to Climate Funds' gemaakt. De publicatie staat op www.traidwheel.nl, de site waarop nieuwe initiatieven op het snijvlak tussen hulp en handel worden getoond.

Op landenniveau heeft Aid Environment, ondersteund door Partners voor Water, geanalyseerd wat de barrières zijn in Egypte als het om klimaatfinanciering gaat. Op basis van deze analyse kan Nederland nu beter en gericht ondersteuning bieden aan Egypte bij het aanvragen van klimaatfinanciering voor projecten die vanuit het Egypte-Nederland Waterpanel worden geïnitieerd. Zo loopt er nu een aanvraag bij het Green Climate Fund van 30+ miljoen USD voor integraal kustbeheer en de aanpak van hotspots aan de Noordkust van Egypte. Dit kan ook een pilot voor andere landen zijn.

INVESTEERDERS OP WATERTECHFEST

NWP pionierde mee met de initiatiefnemers van het Watertechfest in Leeuwarden, voor veelbelovende startups in de watertechnologie. NWP organiseerde de matchmaking met investeerders.

OVERZICHT VAN FONDSEN: WWW.WATERINTERNATIONAAL.NL

NWP verzorgt de communicatie voor diverse overheidsprogramma's op het gebied van water. Dat komt samen in de 'water internationaal' publicaties, gefinancierd door Partners voor Water. In 2016 lanceerde NWP de portal www.waterinternationaal.nl, met een overzicht van de diverse fondsen.

- World bank
- Kiffwa
- Masterclass

NWP & RESILIENT CITIES 'DE NIEUWE DELTAWERKEN VINDEN PLAATS IN DE STAD'

Steden worden steeds belangrijkere klanten van de watersector. De samenwerking met stedenbouwers trekt steeds verder aan, meerdere architectenbureaus zijn inmiddels deelnemer van NWP. Voorbeelden als 'Rebuild by Design' in New York, de ontwikkeling van de Europese steden Gdansk of Lissabon, de havenontwikkeling in Mozambique tonen duidelijk aan waarom die samenwerking zo vanzelfsprekend is geworden. NWP is betrokken bij veel contacten met en tussen steden, smeedt internationale partnerschappen en legt de link met de Nederlandse sector. Een van de voorbeelden daarvan in 2016 was de 'City Deal'.

CITY DEAL

Vijf steden, één ministerie, drie waterschappen en acht publiek-private partijen ondertekenden op woensdag 9 maart de City Deal klimaatadaptatie. Deze partijen gaan de komende vier jaar op nationaal en internationaal niveau samenwerken bij het klimaatbestendig inrichten van de stedelijke omgeving. De ondertekening vond plaats tijdens de werkconferentie Waterveilig en klimaatbestendig bouwen, wonen en leven in Zwolle. De City Deals, over verschillende thema's, passen in de Agenda Stad van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Zwolle heeft het initiatief genomen voor een City Deal Klimaatadaptatie. Zwolle ligt in de IJssel-Vechtdelta, een belangrijk gebied in het nieuwe Deltaprogramma. Bovendien heeft Kampen, gelegen in de regio Zwolle en net als Zwolle een Hanzestad, het thema water een centrale rol gegeven in de Hanzedagen 2017.

De relatie tussen stad en water ging traditioneel vooral over de overlast door overstromingen vanuit zee of vanuit de rivier. Door de klimaatverandering is daar het risico bij gekomen van extreme neerslag in een korte periode. Als veiligste delta ter wereld moeten we ook daarvoor oplossingen bedenken,

om integrale veiligheid te kunnen bieden. En steeds meer zijn dat niet alleen oplossingen om een stad heen, zoals dijken, maar ook oplossingen in de stad zelf. Zoals de wethouder van Zwolle tijdens de presentatie zei: de nieuwe deltawerken vinden plaats in de stad. De steden en de waterschappen willen van elkaar leren, elkaar inspireren, hun lokale kennis uitwisselen. Dat doen ze via de City Deal.

Er is daarbij een belangrijke internationale component, waarbij NWP als samenwerkingspartner een ondersteunende rol speelt. Het versterken van internationaal ondernemerschap is onze primaire toegevoegde waarde. De steden nemen zelf het initiatief, NWP zet zijn netwerk, relaties, kennis en ervaring in. Dat betekent bijvoorbeeld dat de steden van de City Deal zich gezamenlijk in het buitenland kunnen presenteren. Als NWP zijn we daarnaast vaak betrokken bij programma's voor het bezoek van buitenlandse delegaties aan Nederland, bijvoorbeeld van de Wereldbank. We kunnen dan wellicht de steden van de City Deal in zo'n programma opnemen. Want die steden kunnen juist samen een compleet palet van oplossingen voor de klimaatadaptatie stad presenteren. Een derde belangrijke component is dat we

graag onze bijdrage leveren aan een succesvol proces. Het ondertekenen van een samenwerkingsovereenkomst is niet zo moeilijk, het komt er vervolgens op aan om de afspraken in de praktijk waar te maken. Daar hebben we veel ervaring in. En als je met elkaar een succesvolle manier ontwikkelt om als stad een samenhangende aanpak voor klimaatadaptatie ook in de praktijk te implementeren, dan heb je ook weer een heel waardevol Nederlands exportproduct.

KRACHTEN BUNDELEN

Er zijn verschillende Europese fondsen op het gebied van klimaatadaptatie, waarvan steden gebruik kunnen maken. Je maakt veel meer kans op financiering uit zo'n fonds als je je krachten bundelt. Met elkaar in Nederland, maar zeker ook met andere steden. Een goed voorbeeld zijn de 'smart and sustainable cities' of 'innovative nature-based solutions in cities', met focus op water, in het kader van Horizon 2020. Een van de doelen is het versterken van de samenwerking tussen Europese regio's, in het bijzonder ook in nieuwe lidstaten. Dankzij ons netwerk kunnen we de steden van de City Deal daarbij terzijde staan. In het algemeen zetten we onze kennis en ervaring in om bij klimaat robuuste gebiedsontwikkeling te komen tot goede verdienmodellen en financiering. ●

ANDERE HIGHLIGHTS 2016:

10-05: ADAPTATION FUTURES, RONDE TAFEL

NWP organiseerde tijdens de Adaptation Futures 2016 op dinsdag 10 mei de rondetafeldiscussie 'nature-based solutions in cities'. Tijdens deze bijeenkomst stond onder meer de vraag centraal hoe steden de kosten en baten van natuurlijke oplossingen en groene infrastructuur kunnen vergelijken met de traditionele oplossingen met grijze infrastructuur. Meer dan 120 vertegenwoordigers van diverse overheden, business, kennis-instituten, NGO's en financiële instituten hebben deelgenomen aan deze ronde tafel. New Orleans, Rotterdam, Poznan, Ljubljana en Accra hebben hun ervaringen met de implementatie van de nature based solutions gedeeld in het panel. Kopenhagen en Panama hebben hun bijdrage geleverd aan de discussie. Henk Ovink en Cynthia Rosenzweig (Co-Director of the Urban Climate Change Research) zorgden voor de kritische blik tijdens de sessie.

11-05: ADAPTATION FUTURES, CITY AND BUSINESS MATCH

NWP koppelde een aantal steden aan partijen die innovatieve oplossingen kunnen bieden. Neem deel aan de City & Business Match en ga in gesprek met vertegenwoordigers van deze steden.

28-06: POOLS-NEDERLANDSE WORKSHOP OVER KLIMAAT FINANCIERING EN KLIMAAT-ADAPTATIE STEDELIJKE GEBIEDEN

10/14-07: SINGAPORE WATER WEEK

In samenwerking met de Europese Commissie organiseerde NWP 30 gerichte matches per dag op gebied van cross-overs, water en stedelijke ontwikkelingen. (Voorbeelden van matches: TNO – en Poolse Ministerie van Construction en Infstrastuctuur,) KuiperCompagnons, Priva en Kenlog - Feed the Smart City Singapore, De Nederlandse watersector was sterk vertegenwoordigd: Henk Ovink, burgemeester Aboutaleb met een delegatie van de gemeente Rotterdam

en 10 bedrijven die deelnemen aan het gezamenlijk Holland Paviljoen op de Cities Solutions EXPO.

13-09: INTERNATIONALE WORKSHOP ONTWIKKELINGEN VAN DE STEDEN AAN HET WATER.

NWP werd door het Urban Land Insitute en de burgemeester van Poznan uitgenodigd om over het Pools-Nederlands partnership tussen de Nederlandse overheid, investeerders, adviesbureaus en de lokale gemeente Poznan te vertellen. Aanwezig waren investeerders en gemeentebestuurders uit Poolse steden, maar ook uit onder meer Amsterdam, Gotenburg, Bilbao, Parijs en Leuven.

24/28-09: NEW ORLEANS, VS-PRESENTATIE

Nederlandse Resilient Cities approach aan de burgemeester van New Orleans tijdens de Weftec beurs.

29-09 – 10-10: PUEBLA STATE, MEXICO, INKOMENDE DELEGATIE ONDER LEIDING VAN DE WERELD-BANK

NWP verzorgde invulling en toelichting internationale partnerschappen op het gebied van water en klimaatbestendige stedelijke regio's. Delegatie ontmoette het ministerie van Infrastructuur en milieu, RVO, de Gemeente Amsterdam, Gemeente Rotterdam, Deltares, De Urbanisten, Royal Haskoning DHV en Universiteit van Groningen. Puebla State wil een 'Resilient Strategy' opstellen en is daarvoor op zoek naar potentiële partners

8-10: NWP HEEFT DE DELEGATIE VAN HET POOLSE PROJECTTEAM VAN ADAPTCITY BEGELEID TIJDENS HUN BEZOEK AAN ROTTERDAM

Aandacht ging uit naar het drijvend paviljoen en woning in de Rijnhaven, Het Noordereiland en Benthemplein en Zomerhofkwartier. Voorafgaand aan de locatiebezoeken is de delegatie uitgebreid geïnformeerd over de klimaatadaptatiestrategie van Rotterdam, door de gemeente Rotterdam en door

TNO. Het Adaptcity project heeft als doel de negatieve gevolgen van de klimaatverandering op het ecosysteem van de stad Warschau te verminderen en om de ontwikkelde kennis vervolgens verder te integreren in klimaatadaptatiestrategieën in andere steden in Polen. Het Adaptcity project wordt geleid door het Institute of Sustainable Development (InE) link in samenwerking met de stad Warschau, the Union of Polish Metropolises (UMP) en Verband Region Stuttgart.

28/30-11: BUDAPEST WATER SUMMIT

De Budapest Water Summit is een high level bijeenkomst waar o.a. ook het High Level panel on water bijeenkwam. Nederland werd door de Hongaarse overheid uitgenodigd om de ervaringen van de Nederlandse watersector op gebied van water en stedelijke ontwikkelingen te delen. Nederland werd tijdens de Summit onder meer vertegenwoordigd door Henk Ovink, Hein Pieper (UvW), KWR en NWP.

28-06: POOLSE MINISTERIE

Het Poolse ministerie van Milieu, organisator van de bijeenkomst, heeft NWP uitgenodigd om de Nederlandse ervaringen op het gebied van klimaat-financiering en de expertises van de Nederlandse watersector met de aanwezigen te delen.

- Belang van de sector – lopende opdracht – Klimaatadaptatie 44 Poolse steden
- Opdrachtgever: Ministerie van Milieu
- Opdrachtwaarde 7 miljoen euro
- 7 consortia hebben eind juli 2016 hun offerte ingediend waarvan 4 met de Nederlandse betrokkenheid, namelijk ARCADIS, Deltares, MottMac NL, Sweco
- Arcadis heeft gewonnen

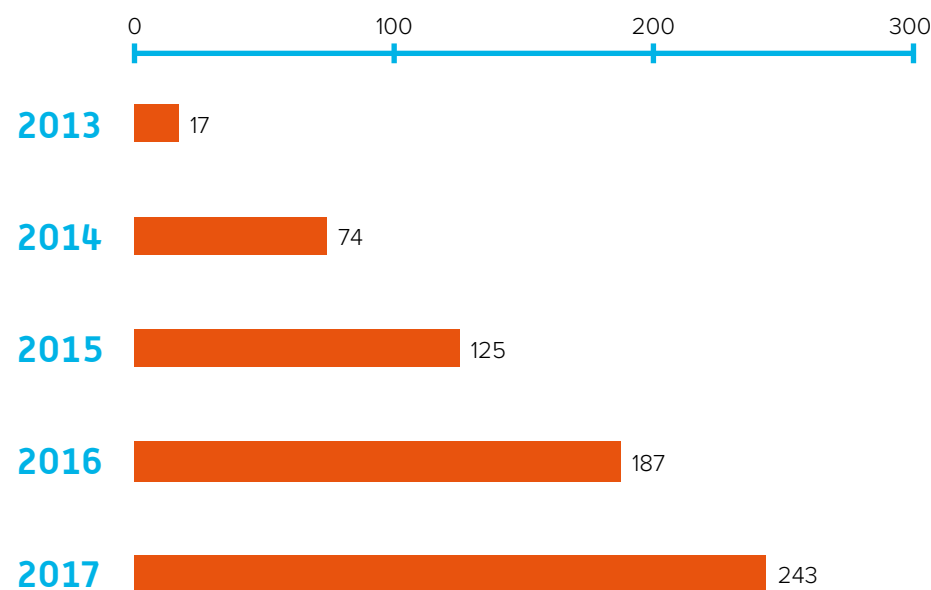
RESULTATEN

- Nederland deel van de winnend consortium – opstellen van de klimaat-adaptatie strategie voor 44 steden, die groter zijn dan 100.000 inwoners in Polen. Opdracht waarde 7 miljoen euro.

GROEIEND LEGER VAN INTERNATIONAAL TALENT DOOR YOUNG EXPERT PROGRAMME

Het Young Expert Programme (YEP) is een initiatief van het ministerie van Buitenlandse Zaken, NWP en het Food & Business knowledge platform (F & BKP). Met dit programma kunnen Nederlandse bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties een enthousiaste en goed opgeleide jonge professional inzetten voor minimaal één en maximaal twee jaar op een project in het buitenland. Vanuit het Young Expert Programme kan tot 50% van de totale kosten voor de inzet van een Young Expert gefinancierd worden. Daarnaast worden de Young Experts professioneel getraind en gecoached tijdens hun werkzaamheden. Alle projecten of programma's moeten gerelateerd zijn aan ontwikkelingssamenwerking en plaatsvinden in één van de 68 landen op de lijst. Naast het YEP Water programma is er nu ook het YEP Agrofood programma. Het YEP programmabureau zorgt, samen met een pool van trainers en coaches, voor de selectie en training van de Young Experts. ●

Het aantal Young Experts is hard gegroeid:

Programmamanager Marjon Reiziger:

TROTS OP ONS RESULTAAT

‘Als ik terugkijk op drie jaar en tien groepen Young Experts, dan kan ik alleen maar ontzettend trots zijn. Allereerst natuurlijk omdat er al bijna 250 jonge mensen aan het werk zijn, en dat ze niet zelden mooie stappen in hun loopbaan hebben gezet. Vaak was dat zonder YEP niet gelukt.’

‘Dat kon natuurlijk niet zonder bedrijven en organisaties die vertrouwen hebben in onze aanpak, en die daarom de helft van de financiering voor hun rekening wilden nemen. En andersom konden wij ook kleinere bedrijven ondersteunen bij hun internationale activiteiten, in totaal staat de teller nu op 28 mkb-bedrijven, op een totaal van 79 bedrijven en organisaties.

Het concept van YEP slaat aan: we hebben het al uitgebreid met Agrofood, en praten nu ook met de transport- en textielsector. En misschien kunnen we in de nabije toekomst ook in Europa aan de slag. Dat past ook in de strategie van ‘aid’ naar ‘trade’.

Ook intern moet je de zaken op orde hebben. Ik ben erg trots op het team dat het in de praktijk allemaal doet, en op de ondersteuning vanuit de netwerken van NWP en F&BKP, het Food & Business Knowledge Platform. Ook de publiek-private samenwerking met Buitenlandse Zaken is een belangrijke steun in de rug. En we staan niet stil. We investeren continu in de verdere verbetering van het trainingsprogramma. Je moet altijd kritisch blijven op jezelf. We leren zelf van onze ervaringen. Zo checken we tegenwoordig nog beter de plekken waar mensen gestationeerd worden. Dat is de verantwoordelijkheid van de werkgever, maar we houden zelf ook de vinger aan de pols.’ ●

- INTERVIEW -

Witteveen + Bos

INNOVATIEF EN EFFECTIEF

Witteveen+Bos is een advies- en ingenieursbureau dat Young Experts inzet in Ghana en Indonesië. **Bos:** “YEP is innovatief en effectief; jonge talenten krijgen vele mogelijkheden om zich te ontwikkelen. De combinatie tussen water en agrofood én de combinatie van Nederlandse en lokale Young Experts biedt veel perspectief. Ook onderstreept dat de toegevoegde waarde van een nieuw YEP-programma voor de circulaire economie.

Bij onze Young Experts zien we een zeer positieve, energieke en constructieve instelling, waarmee ze veel bijdragen aan de programma's waaraan ze werken. In Ghana zien we bijvoorbeeld hoe jonge en ervaren mensen samenwerken, elkaar energie geven. Daar profiteert de klant van. We kijken wereldwijd voortdurend naar nieuwe mogelijkheden samen met het Young Expert Programma. De combinatie van water en agrofood biedt nu de gelegenheid om een nieuwe Young Expert naar Indonesië te laten gaan, en zich daar te richten op water en energie bij palmplantages. We zijn trots op het internationale netwerk van het programma, dat biedt ons ook kansen. Zo ligt er een sterke basis om samen te werken en met elkaar nieuwe projecten te starten. Het Young Experts Programma biedt toegevoegde waarde voor water en sanitatie in ontwikkelingslanden en sluit aan bij onze ambitie om de duurzame ontwikkelingsdoelen van de VN te halen.”

NIEUW 'MENUBOEK' GEEFT OVERZICHT VAN NWP ACTIVITEITEN EN DIENSTEN

Het Netherlands Water Partnership is veelzijdig, met veel activiteiten en diensten. Nu is het natuurlijk mooi als je veel te bieden hebt, maar het betekent soms ook dat mensen door de bomen het bos niet meer kunnen zien. Daarom stelde NWP in 2016 het "NWP menubook" op. Een handig overzicht van de activiteiten en diensten van NWP.

Lennart Silvis
directeur van NWP
vat de inhoud samen
in tien vragen en antwoorden.

1. Wat is het Netherlands Water Partnership?

Het Netherlands Water Partnership is het grootste internationaal gerichte water-netwerk van Nederland, zowel overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen als NGO's zijn aangesloten. Het NWP-bureau in Den Haag ondersteunt het netwerk met raad en daad. We zijn vooral daar waar samenwerking het verschil maakt: bij het veroveren van nieuwe markten, om internationaal oplossingen te bieden, voor nieuwkomers in de sector, gezamenlijke proposities, invloed op beleid, relaties met internationale counterparts en instellingen, samenwerking met andere sectoren. Internationale watervraagstukken worden steeds urgenter en om te zorgen dat we als Nederland maximaal impact hebben is samenwerking noodzakelijk.

2. Wie zijn aangesloten bij het netwerk?

Eind 2016 stond de teller op 187 deelnemende organisaties. Zoals ik al zei, zijn zowel overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen als NGO's aangesloten. Dat is niet voor niets, je hebt elkaar nodig. Bijvoorbeeld omdat G2G (overheid tot overheid) contacten heel belangrijk zijn voor projecten in het buitenland en

vanwege overheidsprogramma's waar de sector in meewerkt. Het netwerk is ook breed qua thematiek: van finance tot governance, van dijken tot drinkwater. Zo kun je altijd de juiste partner vinden en hebben we de expertise in huis om (integrale) oplossingen op maat te bieden. Daarin is het NWP-netwerk uniek.

3. Wat doet het NWP-bureau?

We bieden een gespecialiseerd internationaal dienstenpakket. Daarin komen altijd dezelfde vier elementen terug:

1. KENNIS

We zorgen voor actuele en relevante informatie over markten, thema's en over organisaties in de sector in binnen- en buitenland. Ook is het NWP-bureau het loket voor buitenlandse organisaties die geïnteresseerd zijn in Nederlandse kennis en kunde binnen de watersector. We maken die informatie toegankelijk via onze wekelijkse nieuwsbrief, de helpdesk, marktscans, netwerkbijeenkomsten en gesprekken met deelnemers.

2. NETWERK

NWP is een groot netwerk, zowel nationaal als internationaal. We kunnen u helpen aan de juiste contacten, partners, matchmaking, jonge talenten met internationale ambities. We onderhouden relaties met internationale instellingen, overheden, ambassades en andere stakeholders.

3. ZICHTBAARHEID

NWP biedt de sector een internationaal podium. We ondersteunen partijen bij gezamenlijke acquisitie en zorgen voor de juiste internationale communicatiekanalen. Bovendien zijn we ervaren in het opzetten van een gezamenlijke strategie, boodschap en portfolio. We organiseren handelsmissies, "Holland Paviljoens" op beurzen, en zorgen voor showcases en campagnes.

4. INVLOED

Wij willen Nederland waterland hoog op de agenda houden, zowel nationaal als internationaal. Door ons unieke, publiek-private netwerk hebben we invloed op de Nederlandse waterbeleidsagenda en is de sector aangesloten op het beleid. Dit doen we ook voor internationale agenda's via onze internationale partners.

samenwerkingsverbanden, die effectiever zijn. Landen- of thema platforms bijvoorbeeld, waar partijen zich samen willen positioneren in een bepaald land of thema, zoals het nutriëntenplatform. Zoals ik eerder zei, richten we ons alleen op die 5% waar samenwerking het verschil kan maken, in 95% van de gevallen kan de sector zich zelf uitstekend redden.

4. Voor wie werkt het NWP-bureau?

Wij werken in eerste instantie voor onze deelnemers, de sector. Soms heel direct, bijvoorbeeld op een handelsmissie of als zij ons een directe vraag stellen. Soms indirect, omdat we via overheidsprogramma's werken aan een sterke Nederlandse positie op het gebied van water. We voeren veel projecten uit voor de overheid, internationale organisaties en netwerken. Zij zijn op dat moment onze opdrachtgever, maar ze leggen de opdracht bij ons neer vanwege ons deelnemersnetwerk. Als we voor overheidsprogramma's werken, werken we voor iedereen, ook niet-deelnemers. Maar onze positie in deze programma's is mede te danken aan onze deelnemers.

5. Wie maken het werk van NWP bureau mogelijk?

Onze deelnemers betalen contributie, we voeren voor de overheid programma's uit en daarnaast doen we projecten voor netwerken van bedrijven.

6. Wie bepaalt de koers?

NWP heeft een bestuur dat bestaat uit vertegenwoordigers uit verschillende delen van de sector. Namens de deelnemers bepalen zij de koers van NWP, mede op basis van de kennis die het bureau in het dagelijks werk ophaalt bij deelnemers. Bovendien zitten in het bestuur overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en NGO's bij elkaar en ook inhoudelijk, qua thematiek, is het bestuur breed. Het is daarom ook een platform waar sector en overheid elkaar spreken over internationaal waterbeleid.

7. Is samenwerking altijd nodig?

Nee, en zeker de brede samenwerking in het hele netwerk is niet altijd nodig. Het brede netwerk is goed om bijvoorbeeld als sector een sterke stem te hebben en (internationaal) invloed uit te oefenen. Meestal werken we in kleinere

Je kunt het menubook hier vinden:
www.nwp.nl/publicaties

BESTUUR

Het bestuur van NWP vormt een evenwichtige en representatieve vertegenwoordiging van overheden, kennisinstituten, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

Iedere deelnemersgroep heeft het recht om een bestuurslid voor te dragen. Daarnaast kan het bestuur in aanvulling daarop maximaal drie bestuursleden benoemen die vanwege hun rol, positie, kennis en ervaring waarde toevoegen aan het bestuur.

8. Zijn er niet veel clubs die ongeveer hetzelfde doen als NWP?

Het is eerder zo dat we op elkaar aansluiten. De focus van NWP is internationaal en ons netwerk is heel divers. De kracht van Nederlandse wateroplossingen is de integrale aanpak.

Naam	Organisatie	Deelnemersgroep
Sybe Schaap		Voorzitter
Jan Huijbers	Van den Herik	Aannemers en waterbouwers
Cees Brandsen	Rijkswaterstaat Water Verkeer en Leefomgeving	Centrale Overheid
Peter de Jong	Witteveen + Bos	Consultants
Hein Pieper	Waterschap Rijn en IJssel	Decentrale Overheid
Peter Willem Hatenboer	Hatenboer-Water	Fabrikanten
Ron Thiemann	Deltares	Kennisinstituten
Jacqueline Barendse	WASTE	NGO's
Wim Drossaert	Dunea	Waterbedrijven
Menno Holterman	Nijhuis Industries	

Je hebt diverse expertise nodig om dat te laten zien. Bovendien is een divers netwerk nodig om de juiste partners aan elkaar te kunnen koppelen. Als MKB'er heb je meer aan een potentiële opdrachtgever dan aan iemand die op hetzelfde vlak opereert. Met de combinatie van divers en internationaal vullen wij andere partijen aan. Bovendien is ons netwerk

publiek-privaat (ook de overheid is deelnemer) want de samenwerking met de overheid is voor de watersector van groot belang. Daarin zijn we anders dan bijvoorbeeld branche-organisaties waar we veel mee samenwerken. Bovendien hebben we als bureau bijna 20 jaar internationale ervaring en dat betaalt zich uit voor onze deelnemers.

9. Waarom moet je deelnemer worden?

Iedereen die internationaal actief is of wil zijn op het gebied van water kan NWP daarvoor inzetten. Van grote, internationaal ervaren organisaties tot kleine MKB'ers die net starten. Sommige partijen waarderen de invloed die ze via het netwerk hebben omdat zowel de overheid, bedrijfsleven, NGO's en kennisinstellingen deelnemen. Anderen zijn op zoek naar internationale contacten en hulp bij het betreden van nieuwe markten. Het NWP-bureau heeft meer dan vijftien jaar ervaring en weet het antwoord op heel verschillende vragen. Veel van onze activiteiten zijn voor iedereen toegankelijk, omdat ze publiek gefinancierd zijn. Maar alleen NWP-deelnemers krijgen hun eigen accountmanager, die informatie en kennis op maat geeft. Deelnemers krijgen bovendien verschillende aantrekkelijke kortingen. Last but not least: iedereen die zich aansluit zorgt voor een sector die (inter)nationaal sterker staat.

10. Wat gaan jullie de komende tijd doen?

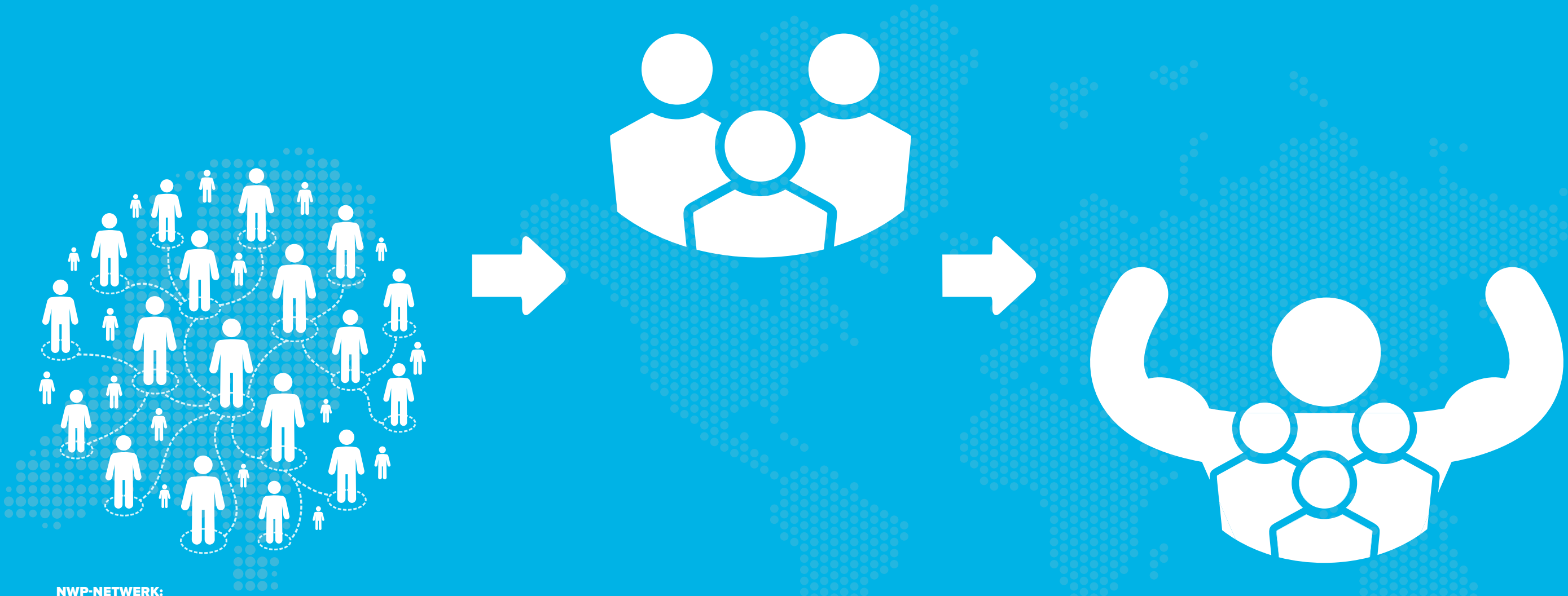
We gaan onverminderd door met onze inzet op finance. Nieuwe manieren van financiering voor waterprojecten zijn steeds belangrijker. De vraag naar

waterexpertise wordt zo groot dat overheden de investeringsbehoefte niet meer altijd kunnen dekken. We zijn bijvoorbeeld in 2016 met een pilot gestart in Kenia, samen met de Nederlandse ambassade daar (zie bladzijde 64). Resilient cities and the circular economy

zijn thema's die hoog op de agenda staan, zeker tijdens de Amsterdam International Water Week van 30 oktober tot en met 3 november 2017. Ook gaan we de branding van watertechnologie verder oppakken. We zijn verder natuurlijk blij en trots dat we sinds 2016 het nieuwe programma Partners voor Water weer mogen uitvoeren. Dat programma is heel belangrijk voor de sector en een van de fundamenten onder de samenwerking in de sector. Veel belangrijke programma's en innovaties zijn dankzij Partners voor Water tot stand gekomen. Tenslotte willen we het onderwerp Water in Crisis uitdiepen voor onze deelnemers. Waterschaarste leidt steeds vaker tot conflicten en vluchtelingenstromen. Het is een belangrijk onderwerp voor Nederland, maar wat betekent het voor de sector? Kunnen wij oplossingen bieden, zijn er knelpunten die met Nederlandse expertise aangepakt kunnen worden? En we blijven natuurlijk werken aan nog meer dienstverlening op maat voor onze deelnemers.

MEER IMPACT IN HET BUITENLAND: ZO WERKT HET

**NWP-NETWERK:
GROOTSTE INTERNATIONAAL
GERICHTE NETWERK**

In het NWP netwerk zijn alle soorten organisaties vertegenwoordigd die bij willen dragen aan een sterke positie van Nederland in het buitenland. Van drinkwater tot dijken, van finance tot governance, van handel tot hulp. Zowel overheid en kennisinstellingen als bedrijfsleven en NGO's zijn aangesloten. Dat is de beste basis voor het creëren van kansen in het buitenland en voor innovatieve partnerships.

**PRAKTISCHE, SPECIFIEKE
SAMENWERKINGSVERBANDEN**

Uit het brede netwerk ontstaan kleinere, slagvaardige platforms met een focus op een bepaalde regio of thema. Het Nutrient Platform bijvoorbeeld, of de 11 landenplatforms die NWP ondersteunt.

KENNIS EN ERVARING PLUS UITVOERENDE KRACHT

Het ervaren NWP-bureau zorgt ervoor dat de ambities uitgevoerd worden, bouwt aan een (inter)nationaal netwerk en biedt de deelnemers kennis, informatie, internationale zichtbaarheid en invloed op (inter)nationale agenda's. De kennis en het netwerk van het bureau zijn voor de overheid en andere partijen reden om veel internationale waterprogramma's te laten uitvoeren door het NWP. Dat is een belangrijke motor achter de internationale positionering van de watersector.

BUREAU EN FINANCIEN

Het NWP-bureau aan de Bezuidenhoutseweg in Den Haag ondersteunt het NWP-netwerk. Veel inkomsten van het NWP-bureau komen voort uit activiteiten voor overheidsprogramma's voor de watersector. Daarnaast ontvangt NWP contributie van 181 deelnemers, plus bijdragen van netwerken zoals het Nutrient Platform. Ook betalen partijen uit de watersector voor specifieke diensten zoals deelname aan beurzen en missies.

WAARDERINGS-GRONDSLAGEN

De cijfers zoals opgenomen in deze verkorte balans en baten en lasten zijn ontleend aan de jaarrekening 2016 van NWP. Deze jaarrekening is goedgekeurd door het bestuur. De externe accountant heeft een goedkeurende controle verklaring verstrekt bij deze jaarrekening. Voor een verantwoorde oordeelsvorming over de financiële positie en de resultaten dient deze verkorte jaarrekening gelezen te worden in samenhang met deze gecontroleerde jaarrekening.

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva:

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de 'Richtlijn voor Organisaties zonder winststreven' die uitgegeven is door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. Onder de verkrijgingsprijs wordt verstaan het bedrag dat te zijner tijd bij afwikkeling van de desbetreffende post zal worden ontvangen of betaald.

Het boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

SCHATTINGEN

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het bestuur van NWP zich over verschillende zaken een oordeel vormt en schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Als het inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningpost.

INGEKORTE BALANS 31 DEC 2016 X €1.000	2016	2015
Materiële vaste activa	28	22
Vorderingen	603	1.458
Liquide middelen	6.064	3.514
Totaal activa	6.695	4.994
Af: Schulden op korte termijn	5.211	3.529
Eigen vermogen	1.484	1.465

VERGELIJKING MET VOORGAAND JAAR

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

BIJZONDERE WAARDEVERMINDERING VAN VASTE ACTIVA

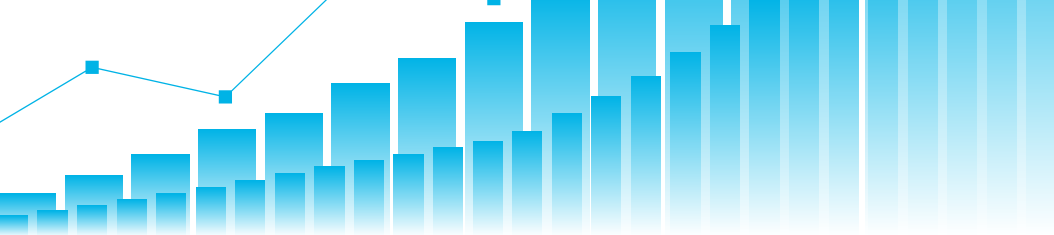
Stichting NWP beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld.

FUNCTIONELE VALUTA

De posten in de jaarrekening worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waar de bedrijfsactiviteiten plaatsvinden (de functionele valuta). De jaarrekening is opgesteld in euro's. Dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van NWP.

MATERIËLE VASTE ACTIVA

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, onder aftrek van afschrijvingen op basis van de verwachte economische levensduur. In het jaar van aanschaf wordt pro rata afgeschreven. Het gehanteerde afschrijvingspercentage voor de materiële activa is 20%. Alle materiële vaste activa zijn ingezet voor de bedrijfsvoering.

VORDERINGEN

Vorderingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Indien een voorziening voor oninbaarheid gevormd dient te worden, dan wordt dit in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

ONDERHANDEN PROJECTEN

De onderhanden projecten in opdracht van derden worden gewaardeerd tegen de gerealiseerde projectkosten verminderd met gedeclareerde termijnen, rekening houdend met mogelijke verliezen.

LIQUIDE MIDDELEN

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

SCHULDEN OP KORTE TERMIJN

De schulden worden gewaardeerd tegen reële waarde en hebben een looptijd korter dan een jaar.

PENSIOENREGELING MEDEWERKERS

De pensioenregeling is ondergebracht bij Centraal Beheer Achmea. Het betreft een beschikbare premieregeling waarbij NWP tweederde deel van de premie bijdraagt en de werknemer eenderde deel. De pensioenkosten in de jaarrekening vertegenwoordigen dan ook tweederde deel van de totale premie.

INGEKORTE STAAT BATEN EN LASTEN X €1.000	REALISATIE 2016	REALISATIE 2015
BATEN		
Baten programma's en projecten	8.833	7.380
Bijdragen participanten	377	382
Totaal baten (A)	9.210	7.762
LASTEN		
Personeelskosten formatiepersoneel	2.230	1.948
Kosten netwerkplaatsen	710	1.459
Directe projectkosten	5.540	3.284
Overige bedrijfskosten	711	701
Totaal lasten (B)	9.191	7.392
A - B	19	370
Financiële baten en lasten	7	25
Resultaat voor belastingen	26	395
Te betalen vennootschapsbelasting	-7	0
Saldo van baten en lasten	19	395
Resultaat boekjaar te bestemmen voor:		
- Continuïteitsreserve	44	345
- Bestemmingsreserve huisvesting	50	0
- Bestemmingsreserve Topsector Water	-25	0
- Bestemmingsreserve CRM-systeem	-50	50
TOTAAL	19	395

Grondslagen voor de resultaatbepaling:

ALGEMEEN

Bij de bepaling van het resultaat zijn, voor zover niet anders vermeld, de aan het boekjaar toe te rekenen baten en lasten opgenomen. De baten worden verantwoord in het jaar waarin de diensten zijn verricht. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

PROJECTKOSTEN

De projectkosten omvatten de direct op het project betrekking hebbende kosten, kosten die toerekenbaar zijn aan projectactiviteiten in het algemeen en direct toewijsbaar zijn aan het project en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend.

PERSONEELSBELONINGEN

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

AFSCHRIJVINGEN

De materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming in vijf jaar afgeschreven.

RENTEBATEN EN RENTELASTEN

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva.

DEELNEMERS

Colofon

Jaarverslag 2016

Dit jaarverslag is een uitgave van het
Netherlands Water Partnership (NWP).

Auteur: Christina Boomsma

Voorwoord: Sybe Schaap, voorzitter NWP

Redactie: Bauke ter Braak,
communicatie NWP

Vormgeving: Boerenjongens

Voor meer informatie kunt
u contact opnemen met:

Netherlands Water Partnership
Postbus 82327, 2508 EH Den Haag
+31 (0)70 304 3700 | info@nwp.nl
www.nwp.nl